

li650-kirjoituskilpailussa palkitut tekstit

Aikuisten sarjan 1. sija: Marja-Leena Pernu: Hirviä jyssäys.....	2
Aikuisten sarjan 2. sija: Tanja Heikkilä: En lähde täältä koskaan.....	7
Aikuisten sarjan 3. sija: Heidi Takalo: Testamenttini sillalle, kylälle ja joelle	12
Aikuisten sarja, kunniamaininta: Satu Nevatalo: Elämän virrassa.....	15
Lasten sarjan 1. sija: Kaisla Jaara: Kadonnut.....	22
Lasten sarjan 2. sija: Eliel Garcia: Yläaste.....	25
Lasten sarjan 3. sija: Venla Ruonala: lin hylkeen legenda	31
Nuorten sarjan 1. sija: Lumia Tuomikoski: No nii se on li.....	33
Nuorten sarjan 2. sija: Riina Tölli: Toivo ystävydessä joutsenen	34
Nuorten sarjan 3. sija: Jenna Sundell: Rakkauskirjeitä kotikunnalle	43

Aikuisten sarjan 1. sija: Marja-Leena Pernu: Hirviä jyssäys

Oiskoha ollu syyskuuta -44 ko venäläiset hokasivat panna meijjät ajattammaa saksalaiset, omat asevelijet, pois täältä Suomesta, uhkasivat tulla muute itte ajattammaa, niitähä me kumpikaa ei tänne haluttu. Aluksi saksalaiset marssivat ihan höyleinä omia aikojaa pohjoisee päin meijjän eelä, olivat mennee sitte räijjättämää Kiiminkijojella Haukiputtaa ratasilla ja ovat tulosa ny lijojelle, eikä me voitu sille mittää.

Me roikuttii kavereitte kans siinä Pernu veräjällä asemalle menevä tien varresa ja katottii ko sakemannit ajovat ohi ja pysähtyvät sillakorvaa tuoho meijjän puolelle. Seurattii ko sotilaat panivat pystyy jonku telta ja nakkovat tavaraa kuorma-autoista sisälle. "Rotulia" sano se, joka tiesi ja sitte meille, "Että mee niitä varastammaa, niihi että koske".

Eihä me oltu saksalaisten kans huonoisa välleisä, ne antovat meijjä kyläläiste käyä tutustumasa leiripaikkaa, kävivät sitte vuorollaa taloisa ostamasa ittellesä ruokaa, jos meillä oli mistä antaa. Äiti myi maitua sotilaille ko Tähikki lypsi vielä hyvi. Pojat uskaltivat käyä sakillaki leirisä, minä sai mennä vai äiti kans, vaihettii maitopullo makijaa milikkii ja suklaasee, eihä meillä ollu kotona mittää. Yhellä kertaa ko me taas mentii sinne, yksi sotilas nosti mut rynnäkkötykkii sisäle ja näytti mite sitä ohjotaa ja mite sillä ammutaa. Oliha ne pojat katteellisia ja minä leuhoti asiala kauva aikaa. Sotilaat kävivät meilä kuuntelemasa ratiua, äiti mielestä liia tihijää, se rupes äitiä ahistammaa, hoksasi napsauttaa ove lukkoo, jos näki sotilaije tuleva. Issää ei oltu vielä kottiutettu sovasta ja äiti tunki olosa turvattomaksi, pelekäsi, että saksalaiset varastavat kalleimma aarteesa Singer- nimise ompelukonnee ja raahasi se varmuuven vuoksi iha ite Kuokkamaa lattoo piiloo.

- Ompa kylmä, alakaa talavi painaa pääle, maaki jo iha kuurasa. Vejän tuo isä sotilastaki pääle, pittää vähä lyhentää vyölä, ettei raahaa maata. Kyllä sakemannikki näkee, että on sitä meilläki natsoja kaulukse. Saksalaisia joukkoja oli marssinu jo jonku aikaa asemale päin ja minulla oli kauhia kiire niitä kattomaa talonpäähä tienvartee. Sotilaita tuli tien täyveltä, kuulu tiukkoja komentoja, kuri oli kova, jos joku sekosi tahista lyötii armotta. Mua hirvitti, mutta en lähteny pakkoo, vaikka saksalaine sotilas huuti mulle, "Finnischer Soldat" ja toiset solokkasivat siansaksaa, josta en mittää ymmärtäny, tajusi, että uhkasivat minun kaulukse natsoja.

- Huuvelkoo, täsä seiso, näkevätppä sakemannit, että meillä ei pelätä.

Saksalaisia lappo tulemaa iltahämärää asti meijjän talo sivu, menivät silla yli ja jäivät kortteerammaa pohojospuole sillakorvaa. Jatkovat siitä aikanaa Olohavajoelle, josa oli sitte ensimmäiset kunno rähinät.

Miinat oli löytäne paikkasa silla alta ja miinottajakki siirtäne ittesä pohojospuolelle jokia.

Kohta jysähtää!

Enne ku nimismies Holopaine ehti kellekkää käyä sanomasa mihi ittekunki pittää joukkosa evakuoijja, tieto oli kulukenu jo talosta talloo. Meijjät käskettii mennä Rajalaa seittemä kilometri päähä ylöspäin. Rajala oli kahe talo kylä, meijjän paikka oli Ala- Rajala, se suurempi talo. Simuna ja Riitta-Liisa menivät joukkonee Raavaa kalakämpälle, liekkö sinne muitaki menny. Sielä oli verkot jo pyynnillä, on särvintä sakille, sitähä ne ovat aina syönee, kallaa. Kalakämpä lauteille mahtuvat pötkähtää nukkumaa. Riitakorve niittysaunaaki oli joku sakki menny leheminee. Me oltiin oltu sielä heinäntevosa aikasemmi juhannukse jäläkee. Mihin lie ovat Kurttilastaki mennee, eikä niistä Huovisistakkaa tiijetty mittää. Elukat oli kuiteki otettu völijyy.

Salamise Teofiilukse kärryillä lähettii reissuu, siinä oli pehemiät kumipyörät, jotka säästi takapuolta, eikä ollu laitoja, mikkä olis ollee haittona kuormasta hyppiesä. Meitä oli melekone sakki kakaroita, Teofiilukse pojan tyttöjä ainaki Maija, Liisa ja Irija ja muutama muuki, lisäksi kolome poikaa samasta sakista, sitte minä ja äiti ja kolome mun serkkua Haminasta, siitä Karppise komiasta talosta. Eihä niitte olis muute tarvinu lähtjä, mutta ku Lyyli-äiti oli menny suojeluskuntatalole korijaamaa sotilaitte vaatteita ja isä kenkijä.

Rajalaa oli seittemä kilometriä, melekone matka jalakapatikasa. Alakumatka mentii iha rauhasa ku alakuu päästii, hyvästeltii silta, mentii Kurttila ja Asemankoulu ohi ja päästii Kaleva kohale, ku vastaa tuli meleko pitkä saksalaiste autokolona. Arvaaha mite siinä kävi, hevone vauhkoutu eikä meinannu asettua millää, muut elukat reuhkas perälauvasa nii, että Teofiilukse vasikka tempasi ittesä irti ja karkasi mettää, eikä sitä olla sen koommi nähty. Liekö ollu vasika menettämine vai levottomie kyytiläiste vika ku Paasosuoralla Teofiiluksela meni hermot.

– Hilijaa sielä kuormasa penikat, eihä täsä jouvuta perille enne iltapimijää. Liffeki iha vauhkona ptruu,ptruu,ts,ts. Teofiilus kariju kakarat hilijaseksi ja tempoili suittista ikävä näkösesti hevosrukkaa, millo käski, millo kielsi. Vähitelle rauhotuttii, nostettii säikähtänneet pienemmät kakarat kuorman päälle, annettii leipäpala kättee lohutukseksi ja isommat käskettii jalakamiehiksi. Paasolta tuli yksi kuorma evakoita völijyy ja kipinäläiset menivät jo.

- Millomme ollaa Rajalasa?

- Sitte ku kuuletta vellikello kalakattava, sitä ei oo muila.

Vellikellolle on tehty katole iha oma pieni katos, se kalakatti ko Rajala emäntä veteli allaala narusta, sillo työväki osas tulla ruuvalle ja kahaville. Ku tultii Rajalaa, muutki asemalaiset oli tullu jo sinne. Teofiilus riisu Liffen valijaista ja naiset veivät lehemänsä aitauksee toipumaa.

Suurta pammausta ootettii sitte muutama päivä, aikuiset teki töitää ja me kakarat vilistettii pitki Rajala hiekkasia mäkiä, niitä oli joka puolela Rajalaa ja sestottii tukilla rannasa tai sitte ongittii pikkukaloja kissoille, muutama kelepasi pannullekki. Nousiha se rajalalaiste pottuki pellostä muutamasa tunnisa näi isola sakila, siitä eestä emäntä keitti väelle muuripaallise nahkisevelliä. Me oltii emännän kans illalla kokemasa nahkismertoja, saatii nahkisia niin palijo, että osa piti panna jokkee sumppuu oottamaa seuraavaa kertaa. Kaajettii sitte nahkiset ämpärii suolavettee ja siitä se kuhina alako, me kakarat sohittii kepillä ulos yrittävät nahkiset takasi ämpärii, suolavettee kuolemaa.

Kyllä mulla on joka syksy nii ikävä sitä Rajala emännä nahkisevelliä.

Nimismies Holopaine oli saanu seleville, että 27. päivä pamahtaa, kyläläiset oli saanee sen tietoosa enneku se ite ehti ilimottaa kellekkää. Nukuttii siinä pirttilattialla vielä yksi rauhato yö enne ko lähettii rantaa. Minä en nähäny mittää ko olin niin pieni, enkä kuullukkaa ko santa rahisi ihmiste saappaisa, mutta aikuiset sanovat, että selevästi kuulu.

Nimismies Holopaine oli konstaapeli kans tarkastanu, että kettää ei ollu jääny rähäjyspaika lähistölle, meni sitte ite Pernu rantaa vennee alle kattomaa mitä tapahtuu, oliha se vähä tyhymää. Ko silta räjähti, se oli kauhia jyssäys, palakin palasia, kiviä ja muttaa roisku ympäri kylä,

pohojospuole sillankorvasa ollu siltavahi mökki lenti taivaa tuulii ja Pernu Erkin varaston seinää tuli kissammentävä reikä.

Muutama päivä meni siinä kuulostelesa millo uskallettas lähtiä kottii. Sitte yks aamu ruvettii sonnustautumaa lähtö, syötii tukevasti aamulla lähtiisä, lypsettii lehemät ja otettii maito matkaa pienimmille evvääksi. Emäntä anto voita ja läskiäki kottii vietäväksi.

- Menkää törmii nii saatta viijä Raasakkaa Lyytille saunaruokia, on saanu kuulemma komian pojan ja tuun sitte itte perästä puinni jäläkeen. On se Valtullaki tyttö, mutta eivät oo vielä kotia päässee. Läheppä Jaakko auttamaa lähtijät oja yli ja työnnä Laholaise sivu, siittä jo iteki ossaavat.

Ikosa nosteltii pienimmät kakarat kärryy etteivät putua jyrkältä törmältä suoraa koskee, nukkuvat sitte siihe Pajarinkoske kohinaa. Isommat söivät kankaalta kypsyneet puolukat. Mäntykangasta riitti noi kilometri verran enne ku laskeuvuttii Korttii, sielä oli tuomemmarijat mustia ja pihilajat ruskanpunaset. Ajettii melekei vesirajasa, että elukat saavat puhasta vettä. Noustii siittä pellollaitaa tervahaua ohi aita sivu Aukusti kartanolle.

- Kuuluko tänne hirviä jyssäys? Kyseltii talonväeltä.

- Oliha se melekone jyssäys, oli vähällä, ettei akkunat särkyny, säikähettii, että tulleeeko tästä vielä lähtö.

Tilta anto paketi Puitille vietäväksi, liekö ollu villoja.

Tie jatku Juho kartano läpi, talosa ei ollu kettää kotona. Äiti puhu itteksee ja niille, jotka eivät vielä tienny.

- Juho-isäntä kuoli vähä enne talavisottaa ja Taunoki kaatu jatkosova alusa, ei tarvinnu olla enää Juho sitä kuulemasa. Mitenkähä mahtavat pärijätä? Talakoilla naisporukalla raskaimmat työt on sota-aikana pitäny tehdä, rukkiit puija ja pöllimettäsä käyä.

Noustii siittä sitte mettäreunaa viemää Lyytille terveiset täjiltä ja ryypättii kuppi korviketta. Kaisa ja tytöt sivuutimma Kerimentörmällä, olivat pallailemasa puolukasta ja me siittä kyselemmää mite se pammaus tänne kuulu. Kaikki innostuvat yhtee äänee kertomaa, että koko talonväki oli seisonu kattomasa Vipukalliolla, oli se semmone pammaus, ettei olla semmosta enne kuultu, vielä korvisa

humisee. Äiti mietti, että mahto olla melekone pammaus ku Raasakkakoske pauhu läpi niin selevästi kuulu.

Meijä piti pukata kuorma Tuffe avuksi Kerimentörmä päälle, ku tie oli nii pehemiää santaa ja jatkettii sitte matkaa Paason perälle. Katottii mite Paasolaiset purkivat sakilla evakkokuormaa, pienimmät istuvat vielä kehossa kartanolla, etteivät jääny jalakoihin, ku emäntä ajo lehemää navettaa. Tultii siitä sitte Puitille, Teofiilus jätti paketi portaille, tottapaha emäntä siitä löytää, ku pallaa Rajalasta. Mökkiperällä törmättii vanahalla lossipaikalla suomalaisii pioneereihii, ne rakentivat lossia, jolla päästää joe yli pohojospuolele Paluka rantaan.

Sotilaat osas kertua, että suomalaiset joukot oli mennee jo seuraavana yönä ja loput aamulla joen yli saksalaiste perrää vääntyneitä siltapalalkkeja ja lauttoja pitki ja taistelleetki Olohavanjoella tosissaa. Joku oli kuulemma kaatunukki. Meitä alako jännittää kamalasti päästäänkö kottii ollenkaa, mutta ku lähestyttii sillankorvaa

huomattii pioneerie siivoava joukolla tietä auki, siinä oli vielä mahottomia rautapalalkkeja tielä eikä siitä auttanu hevosela yrittääkkää, piti kiertää asema kohalta raa yli. Meille ei ollu osunu suurempaa sirpaletta, vai äiti suuri kukkapurkki oli kaatunu tuoilta lattiale ja särkyny. Oon kuullu kyläläisiltä myöhemmin monta vähältä piti tarinaa.

Sitte tuli sillarakentajat, nii ko räjäyttäjät oli aikasemmi tullee ja sukeltajat kävi meiltä ostamasa maitua, Tähikki oli selevinny evakkomatkasta ja lypsi nii ko ennenki. Miehillä ei ollu antaa meille mittää maiijon eestä, nii tekivät pieniä töitä avuksi äitille, siitä muistona meillä on lämpömittari vieläki uluko-ove pielesä äiti silimie korkeuvella, pannee pitemmät niaamaan.

Silta valamistu viijen vuojen sissään, sama silta-arku päälle ja siinä se on vieläki. Ruoste on purru silla palalkkeja ja nyt olis aika vaihtaa uutee. Tulleeeko se uusi moottoritie asema kautta, sitä nyt jahkaillaa. Saapa nähä.

Meillä iiläisillä on jokija ja siltoja: on maantiesiltoja, rautatiesiltoja, patosiltoja ja kaarisilta. Sillat yhistävät rantoja ja kyliä.

Aikuisten sarjan 2. sija: Tanja Heikkilä: En lähde täältä koskaan

”Äiti, mistä minä oon syntynyt?”

”No täältä minun massusta.”

”Entä mistä Tuuli on syntynyt?”

”Seki on syntynyt minun massusta.”

”No mistä sinä oot syntynyt?”

”Minä oon syntynyt Oili-mummun massusta.”

”No entä mistä tämä talo on syntynyt?”

”Oikiastaan tämä talo on syntynyt tuolta.”

Osoitan sormella ja pienet jalat varvistavat katsomaan ulos ikkunasta.

”Hassu äiti. Eihän talot voi syntyä joesta!”

”Voi ne. Tavallaan me on kaikki synnytty tuolta.”

”Miten niin? Kerro äiti.”

Siemen tuulella lentää. Se laskeutuu jäkälämaahan ja versoo. Pieni taimi kasvaa vuoden kierron ja renkaan kerrallansa. Kohottautuu toisten varjoista ylemmäs ja ylemmäs. Se tuntee auringonpaisteet ja pimeät. Kuulee metsien huminat, taivaan lintujen laulut ja susien ulvonnat. Se tuulissa keinuu, myrskyissä heiluu, se taipuu, se sitkastuu. Petäjäksi se kasvaa siellä, Taivalkosken takamaalla.

Talvipäivän pakkasessa jätkä petäjän juurella. Selkä hiessä, karvalakki takaraivolla, tähyää latvaan. Lyö kirveellä kaatoloven sentilleen oikein. Alkaa sahaamaan. Justeeri syö petäjän tyveä. Sahanpuru sotkeentuu polvikorkeaan lumeen. Jätkä huohottaa. Pyyhkäisee kinttaalla räkää viiksiltään, kun runko kaatuu juuri oikeaan kohtaan. Metsä kannustaa kaiullaan. Nälkä laulattaa savottajätjän vatsaa. Kohta pääsee kämpälle käristykselle, hän itseään lohduttaa.

Tamma kahlaa lumessa. Vaahto korskuu sen suupielistä, kun se vetää tukit lansseihin rantaan. Odottamaan kevättä ja parkkuuta.

Kevät kurkistaa pitkän pimeään perästä. Maa alkaa haista. Purot solista ja puhkoa reittejään joelle. Rannat sulavat hiirenkorvien tulla. Railot repeävät paukkuen ja jylisten. Jäätynyt virta vapautuu. Jäälautat pinnistelevät sulan veden voimaa vastaan ja jauhautuvat pienemmiksi ja pienemmiksi. Vesi virtaa. Pauhaa. Jäätynyt paikallaanolo vaihtuu kiivaaseen kilpaan. Kuka ehtii ensiksi merelle?

Miehet kerääntyvät tukkipinoille. Naiset pannuineen katsovat kahvipaikat. Tukit väännetään hyiseen veteen. Se ottaa ne kyytiin ja kuljettaa. Huudot kaikuvat rannoilla: "Täällä tarvitaan apua!" "Älä saatana uneksi, suma seisoo. Sotken sut sinne kohta sekkaan!"

Joka koskella, virralla, suvannolla, on itse kullakin oma paikka. Miehet tanssivat pitkin liukkaita tukkeja. Uhmaavat veden voimaa. Väöntävät sumaa auki. Valvovat pitkiä öitä. Tukit menevät ja uudet tulevat, kuin ne eivät loppuisi koskaan. Ne ohittavat kylät ja talot, ojansuut ja sillat, joissa niitä jo odotetaan. Tukeille annetaan lisää vauhtia kylä, koski ja suvanto kerrallaan. Hurjan Raasakkakosken alla osa tukeista jää suvantoon kellumaan, vettyy ja uppoaa. Osa jatkaa perille matkaa.

Nuori mies suvannon rannalla, näkönsä jättänyt sotaan. Istuu törmällä haistellen kevättä ja maata. Kahmaisee sammalta kouraansa ja hieroo vasten kasvojaan maan heräävää voimaa. Mietti, mitä sota vei ja mitä se tilalle antoi. Koskettaa kirjettä rintataskussa. "Tulethan junalle vastaan?" Kyyneleet ovat kuumat ja karvaat. Mies hengittää syvään. Katkeruus virtaa ulos ja elämä sisään.

Mies ja miehen rinnalla nainen sen saman suvannon rannalla. Asumat aitassa kesän, kamarin loukossa talven. Haaveilevat ikiomastaan. "Tehdään hukkupuista talo. Tuolahan nuita tukkeja on suvannon pohojasa niin paljon kuin jaksaa nostaa." Ja pian jo siihen törmän päälle talonpaikkaa katsotaan. Talkooväki, kyläläiset ja ruotukaverit saapuvat. Uppotukit nostetaan pohjasta. Ne kuivatetaan, veistetään ja sahataan. Rintamamiestalo, pirtti ja kamari niistä rakennetaan. Kukin auttaa toista vuorollaan. Sellaista oli tuo aika.

Vuosia kuluu, tyttäriä neljä sillä törmällä kasvatetaan. Elämä on mitä on, ei siitä kummemmin puhuta, eletään päivä ja hetki kerrallaan. Tytöt kiljuvat joella. Pyydyttävät tuikkisia. Laskevat mäkeä, hiihtävät jäällä. Joki on kaikessa läsnä. Vuodet kiertävät samaa rataa. Joki jäätyy ja sulaa. Se tulvii ja se vaikenee.

Tytöt varttuvat. Eräs tuluvantuoma nuorukainen alkaa niistä nuorinta riiaamaan. Rakkaus ei kysele, se vie päätä pahkaa. Kohta esikoista odotetaan. Työn perään Ruotsiin nämä nuoret elämä kuljettaa. Mukana kahdessa jenkkikassissa kaikki se, mille elämä alettiin rakentaa. Siellä sitten eletään. Tytär syntyy ja toinen. Kaikki on jotensakin kohdallaan. Mutta ikävä kotiin, jokirantaan ei päästä otteesta.

Onnenkantamoinen oikeaan aikaan. He palaavat kotiin, omaan taloon lähelle kotirantaa. Tekevät työtä, korjaavat taloa. Perhe kasvaa vielä yhden tyttären verran.

Tyttö on pieni, joki on suuri, mutta tyttöä ei pelota. Joki on kaunis. Se on sininen ja taivas heijastuu sen pinnasta. Äiti pesee mattoja laiturilla. Tyttö uiskentelee ja pyydystää välillä tuikkisia ämpäriin. Tyttöä ei palele. "Huulet on ihan siniset", toruu äiti. Tyttö katsoo taloa törmällä, papan taloa. Talo iso ja korkea. Vintin sivukomerossa on vähän pelottavaa, jännän ihanaa. Pappa on kiva, se katsoo tunnustelemalla käsillään ja kuuntelee kostein silmin, kun tyttö laulaa. Pappa ottaa syliin ja sillä on aina karkkia. Tyttö nappaa kolme tuikkista kerralla. On hyvä olla. Ranta on maailman paras paikka.

Tyttö kasvaa. Pappaa ei ole enää. Talo törmällä on tyhjillään. Tyttö istuu usein yksin rannassa ja katselee jokea. Miten se on syntynyt? Mistä se kaikki vesi on tullut? Miksi juuri hän asuu täällä? Kuinka pienestä olikaan kiinni, että hän olisi varttunut jossakin ruotsalaisen kaupungin lähiössä. Mikä oikeus juuri hänellä on asua tässä maailman kauneimmassa paikassa? Miksei hän silti ole onnellinen?

Syksyt ja keväät, kesät ja talvet seuraavat toinen toistaan. Joki elää ja ottaa vastaan. Lokakuun riitteeseen repivän kylmän. Joulukuun sinisen valon. Kevätauringon timantit jäällä. Kevään koskia kuohuttavan voiman. Suvantoon puskeutuvat jäälautat. Kesäyön peilityynen vedenpinnan ja soutuveneeseen perässä piirtyvän vanan. Lokin huudon. Lohen hyppäyksen. Tytön naurun ja kyyneleet.

Tyttö, nyt jo aikuinen nainen. Minä. Kävelen kohti taloa. Kotiin. Kahdet jalat juoksevat edellä rinnan, pienet ja vielä pienemmät. Rantasaunalta nousee savu. Laituri odottaa uimaan. Olen onnellinen. Tämä ranta, tämä joki, tämä elämä. Tässä se nyt on. Juuret niin syvällä tässä maassa. Mieli niin vapaa lentää ja aistia kaikkea ympärillä. Tämä on minun kotini. Tämä joki, tämä ranta, tämä maa. Täällä saan rauhassa olla ja turvassa asua. Tämän minä sain ja tämän annoin. Täällä minä jatkan tarinaa.

Pieni käsi tarttuu käteen.

”Äiti.”

”Kulta?”

”Minä en kyllä ainakaan ikinä, ikinä, ikinä halua asua missään muualla, ku täällä.”

”En minäkään.”

En lähde täältä koskaan. Eikä tämä minusta.

Aikuisten sarjan 3. sija: Heidi Takalo: Testamenttini sillalle, kylälle ja joelle

Silta

Sinä, Siltani, lievitit koti-ikäväni, kun laskin takapenkin sivulasin läpi vaeltavia tähtiä. Sinä osait sanoa, ettei ole enää pitkä matka, kun äiti ja isä eivät osanneet. Sinun muotojasi minun ei tarvinnut laskea. Minulle olit tähtitaivastakin pitkäikäisempi ja sinut minä tunsin.

”Katso, ilman apurattaita!” huusin. Olit tulikokeeni ja teit minusta sankarin. Sinun videopelisi hulmutti tukkaani avaruustuudessa.

Paheksuit minua ensihumalani uhmassa ja nuhtelit antamalla yleni vastatuulelle. Tarjosit minulle adrenaliinipiikin ja suututit vanhempani. Sinä paljastit minun olinpaikkani ja juorusit tekemisistäni. ”Miksi teit niin?” kysyin ja potkaisin sinua kipeästi.

Kruunajaisissa sinusta tuli Pont des Arts. Minun seremoniani todistajaksi olit kutsunut Varhaisen Aamun Lokin. Kuinka yhteen tömähävät huulet tuntuivatkin koko kehossa. Valuivat keskivartaloon, ja me kaikki kolme tärisimme.

Nyt lempilokkini lepää olallasi. Tuet minua, kun vain minä tärisen. Pidän kädestä keppiäni ja sinua, niin kuin joskus isän ja äidin välissä. Saattelet minut hiljaa puolisoni nimellä merkitylle kivelle.

”Sinä se osaat”, sanon ja kiitän. Että kiitos kun juorusit, pelastit hullummalta. ”Eipä kestä”, sanot ja otat taas osaa. Me hymyilemme, Silta. Olet ollut askeleeni mitta ja karttani kotiin, ja minä tarvitsen sinua taas.

Kylä

Sinuun, Kyläni, minä palatessa tiputan kyöneleeni. Sinun luoksesi minä tulen suremaan. Minä tunnen sinutkin, ja sinä olet perustani. Sinussa virtaa historiani veri.

Sinun kuvastasi minä löysin punarastini. Sen alta kaivoin miehuuteni, ja viikinki minussa tanssi pois viattomat vuoteni. Voi kuinka aarrettani palvoin. Yritin piilottaa, etteivät muut löytäisi. Mutta en minä häntä piilottaa voinut, punarastiani.

Kuinka minä silloin häpesin. Häpeä minussa sulatti kypäräni kaljuksi, eikä mieleni kuona hellittänyt koskaan. Ja minusta tuntuu, Kylä, että sinäkin inhosit. Eikä ivasi antanut nukkua, vaikka täytti vain puolet sängystäni. Silloin minä piilotin sinulta kyneleeni, Kylä.

Mutta olen minäkin sinua kironnut. Sinun moreeniasi minun taloni paikalla. Sinun arvotonta työttömyyttäsi minun identiteetissäni. Sinun julmuuttasi haudata minun ihmisiäni. Hulluahan se on, myönnän, enkä minä sinua oikeasti syytä. Ajat ohitseni vilkuttaen, ja minä vilkutan takaisin. ”Puran vain”, huikkaan perääsi.

Ja enemmän sitä hyvää oli. Paljon, paljon enemmän. Koska hyvä on pahan potenssi. Ja se on yhteensä kymmeniä vuosia, kun aurinko ei jättänyt varjoja. Kun meidän lapsemme ottivat sinusta reviiirinsä rajat. Etsivät punarastejaan sinussa. Ja minä hioin liuskettani laakakiveen. Niin kuin täällä on aina tehty.

Nyt syys piilottelee aurinkoa, mutta kyllä minä tiedän, että se on siellä. Odottelemassa seuraavia keväitä. Meidän lapsemme ovat jo muuttaneet pois. Me Kylä, kärkymme porstuassa lastenlastemme harvenevaa naurua. Odotellessa aurot pihatieni lumesta, kun en itse enää jaksa. Lupaat soittaa vielä, tuoda maitoa. ”Kylläpä sinä pidätkin huolta”, kehun. Että ei tarvi, vaikka tarviikin. Kun on niin vaikea sanoa, että ei enää jaksaisi.

Ja onhan meillä vielä se yksi asia. Minun viimeinen punarastini. Se on sinun raitasi juuressa. Minua odotetaan jo.

Joki

Joki sinun virtaasi minä olen huutanut vihani. Ja sinä pauhasit takaisin lujempaa. Sinä nielit kirosanani, kun en saanut vihaani suitsiin. Sinun valjaillasi olin vereslihallalla. Sinun mustiin silmiisi minä jo näin, kun soitin apua.

Ja sinun rannallasi iloitsin. Viattomasti ja hävyttömästi. Niin kuin pitää, jotta tietää miksi. Sinua minä kairasin, sinussa minä kelluin, sinua pelkäsin ja sinuun melkein hukuin. Niin kasvetaan aikuiseksi, kuuletko.

Sinua minä en kuitenkaan tunne. Vaikka sinä tunnet minut. Menet jokaiseen poimuuni. En tunne, mutta näin alasti minä tässä silti olen. Ja kun kaikki on valmista, sinä kierrät minut viimeiseen silmukkaasi.

Testamentti

Sinulle, Siltani, testamenttaan askeleeni mitan ja karttani kotiin. Saat ne heti, kun askeleeni loppuvat ja karttani putoaa.

Sinä, Kylä, saat punarastini. Se on minulle tärkein kaikista. Saat sen niin pitkäksi aikaa, kuin muistisi riittää.

Joki sinun jaettavaksesi jätän nämä seitsemän. Surun, jota on oltava. Ilon, joka siitä seuraa. Rakkauden, jonka aurinko ei jätä varjoja. Häpeän ja syyllisyyden musteen, sekä vihan valjaat. Ja tässä vielä päällimmäisenä kiitollisuus, pelastusrenkaaksi.

Aikuisten sarja, kunniamaininta: Satu Nevatalo: Elämän virrassa

”No voi sen helkutin, helkutin, helkutti!” Sadattelin ihan ääneen ja isosti, vaikka kuulijakuntaa ei ollut mailla halmeilla, mikäli katin retaletta ei otettu huomioon. Rontti ei ollut metelistäni moksiskaan, miksipä olisikaan. Sehän oli jo vuosien saatossa siihen tottunut. Milloin mistäkin syystä. Tai syyttäkin. Tämä kurja elämä. Mitäpä sitä muutakaan saattoi, kun kirotta sitä. Kuten tänäkin aamuna. Käänsin katseeni takaisin ikkunaan ja niin tutulle lijoelle. Tuolle lähes 400 kilometrin päästä lähtevälle vesistölle, jonka päätepiste häämöttää Perämeren suulla, vain lyhyen matkan päässä kotirannastani. Siellä se vesi virtasi vuolaana, kuten aina keväisin. Olin sitä katsellut jo 82 kevättä, yhden olin joutunut jättämään välistä. 30 vuotta sitten. Mutta sitä en halunnut muistella. Vaikka muistin silti. Muistin joka helvetin kevät. Joka saakelin aamu, ilta ja yö minä sen muistin. Ja kaiken muunkin. Vaikka muuta väitinkin. Ja taas minä hämmästyin sitä, kuinka kipeää jokin voi tehdä vielä näin pitkän ajankin jälkeen. Ja tulin entistä huonommalle tuulelle. Ihan kuin tuo räntäsade ja piiskaava tuuli eivät olisi riittäneet. Tai tämä raihnaiseksi käynyt vanhan miehen keho ja sen kolotukset. Tai edellisenä päivänä saapunut liian suuri sähkölasku. Puhumattakaan siitä, että näin naapurin Lainan keittiön ikkunan verhon liikahtavan. Mekomakin utelias eukko! Edellisenä päivänäkin olin joutunut kulkemaan kiertotietä kaupasta kotiin, jotta vältyin hänen kysymyksiltään. On se kyllä hemmetinmoista, ettei mies saa edes 83-vuotiaana olla halutessaan rauhassa uteliailta naisihmisiltä. Tai ihmisiltä ylipäätään. Minä en niistä juurikaan piitannut, Rontissakin oli kylliksi kestämistä.

Mutta viis Lainasta. Ja muista ihmisistä. Tai säästä. Minä olin päättänyt lähteä vesille ja jos mies jotain päättää, niin sen se myös tekee. Silloinkin kun ei kannattaisi. Joku ääni muistutteli päässäni, mutta käänsin sille selkäni. Alkaa nyt kääntämään samaa veistä vanhassa haavassa. Kyllähän minä sen tiesin muistuttamattakin. Oliko se sitten aikoinaan ollut jääräpäisyyttä. Tai ylpeyttä. Ei sillä ollut enää mitään väliä. Seuraukset olin kärsinyt. Ja varmasti korkojen kera. Mennyttä ei voinut muuttaa, ei enää. Eikä sillä ollut mitään väliä, millaisella säällä minä, vanha ukko, vesille lähdin. Jos vene keikahtaisi, tai pumppu ei soutamista kestäisi, en minä tai kukaan muukaan mitään enää menettäisi. Kaikki oli jo menetetty. Kauan aikaa sitten. Oikeastaan tasan 30 vuotta sitten.

Miten ihminen voikaan muistaa kaiken niin hämmästyttävän tarkasti vielä vuosikymmentenkin jälkeen. Sen, miltä odottaminen tuntuu kehossa. Kun varpaita pistelee ja hiuspohjassa nykii. Miten levottomiksi käyneitä käsiä on liikutettava ja sitten työnnettävä ne taskuihin. Ja otettava taas pois. Ja miten hengittäminen voi tuntuakin niin vaikealta. Yhtäkkiä olet aivan tietoinen jokaisesta lihaksesta, joka osallistuu sisäänhengitykseen ja ilman ulos päästämiseen. Ja miten nopeaksi ja lyhyeksi sen rytmi voikin käydä. Kuinka silloin ajattelet, että miten aikuinen mies voikin käyttäytyä näin naurettavasti, olla näin hermostunut, mutta se ei auta mitään. Miljoona ajatusta ja tunnetta kulkee edestakaisin mielessäsi ja kehossasi, mutta et pysty ottamaan niistä yhdestäkään kiinni. Ja juuri silloin hän, ketä olet hermostuneena odottanutkin, kävelee luoksesi ja sinä unohdat kaiken mitä olit ajatellut. Unohdat sen, mitä olit halunnut tai aikonut sanoa. Mitä sinun pitäisi sanoa. Vain katsot toista ja hymyilet hölmön näköisenä. Mutta et voi muutakaan, koska sinun on pakko hymyillä, sillä niin vain jonkun tietyn näkeminen vaikuttaa sinuun. Ja miten muistatkaan vielä 30 vuoden jälkeen, miltä se tuntuu, kun hän halaa sinua. Muistat tuoksun, joka on sekoitus toisen ihmisen omaa, ainutlaatuista hajua, alkaneen kevään ja ulkoilman tuoreutta ja kosteaa multaa, sekä vielä jotain, jota et ihan tunnista, mutta pystyt tuntemaan sen sieraimissasi vieläkin. Muistat sen, miten pehmeältä toisen käsi tuntuu, kun se tarttuu omaasi ja miltä hänen kasvonsa tuntuvat kaulallasi ja miten tämä kaikki laittaa kehossasi liikkeelle jotakin sellaista, mille et löydä sanoja, mutta tunnet sen hyvin vahvasti vieläkin.

Rontti hyppää eteeni pöydälle ikkunan eteen, ja minä havahdun hitaasti vuosikymmenten takaa tähän hetkeen. "Vanha ukko! Viitsii märehtiä menneitä!" Ärähdän itselleni ääneen ja raskaasti huokaisten oikaisen jo hieman jäykistyneen rankani ja suuntaan kohti eteistä. Vesille minä olin päättänyt tänään mennä. Ja sen minä myös tekisin.

Eteisessä työnnän jalkani odottaviin saappaisiin ja viskaan kalastajan takkini jo kauan sitten rei'ille virttyneen villapaitani päälle. Tunnen yhtäkkiä itseni kovin väsyneeksi. Ja vanhaksi. Mitä tietysti olenkin. Ja kuitenkin. Samaan aikaan muistan niin paljon. Olen yhtä aikaa nuori 16-vuotias, joka laski ensimmäisen ikioman veneensä lijoen virtaan. Niin ylpeänä ja riemuissaan. Miten tunsin olevani osa tuota vesistöä sen jokaista kiveä ja kuohua myöten. Olen myös se 28-vuotias, joka yritti epätoivoisesti yhdessä muiden kanssa pelastaa tukin uitossa osuman saaneen ystävänsä hukkumiselta. Mutta emme onnistuneet. Kuinka vihasin silloin tätä jokea ja sen arvaamattomuutta. Olen se 41-vuotias eronnut ja lapseton mies, joka kesäyönä souti tyyntä lijokea merelle, pohtien oliko elämäni siinä. Ja joka auringonlaskun värjäämässä purppuran värisessä maisemassa päätti, että

muutakin on vielä edessä ja katkeruuteen en halua päätyä. Olen myös se 52-vuotias mies lähes 30 vuotta sitten. Joka syysilloin souti saareen ja aamuhämärissä takaisin. Joka talven tullen kulki metsäsuksin tuon saman matkan. Kuinka kevään kynnyksellä, ennen kuin jäät olivat lähteneet, olin sopinut sinut tapaavani samaisessa saarella, tietämättä sen olevan viimeinen kerta. Sen kevään jäiden lähtöä en ollut katsomassa tällä rannalla.

Olen päätyneet ajatuksiini vaipuneena rapaiselle rantakaistaleelle ja huomaan veneeni pohjan täyttyneen sadevedestä. Rontti hyppää tottuneesti tuhdolle, eikä sen liikkeissä näy häivähdystäkään korkean iän tuomista rajoitteista. Toisin kuin minulla. Ketteryys ja sulavuus ovat vain muistoja vuosikymmenten takaa, ja tätä nykyä teen päivittäin tuttavuutta kankeuden ja kolotusten kanssa. Hätistän Rontin pois edestä ja alan tyhjentää veneen pohjaa äyskärillä. Jos haluaisinkin ikäni unohtaa, niin nämä saamarin selkä ja polvet kyllä muistuttavat siitä, kun kumarrun kerta toisensa jälkeen kauhoen vettä jo ennestään märkään liejuun, johon saappaani ovat tiukasti tarttuneet. Veden pinta on tänään korkealla ja virtauskin keväisen kiivas, vaikkei juoksutuksia vielä olekaan aloitettu. Yksittäisiä jäälohkareita ajelehtii vielä siellä täällä, mutta ne ovat jo sen verran harvassa, että uskaltaudun kyllä sekaan. Kuinka tuttu ja rakas tämä joki minulle onkaan! Miten monenlaisissa mietteissä olen sen mutkissa soudellut. Sille olen iloni ja pelkoni kertonut. Sen kuohuihin olen vihani ja suruni monia kertoja upottanut. Ja niin usein se on myös mieleni tyyntänyt ja tuonut rauhan ajatuksiini.

Joen virta on kuin ihmisen elo. Keväällä niin kiihkeä ja elämää täynnä. Vapaa ja kesyttämätön, kuohussaan rajaton, ei kenenkään pideltävissä. Ja miten se vetääkään puoleensa. Joelle ne tulevat, kevään ensimmäiset joutsenet, koskien sulapaikkoihin. Aina vain aikaisemmin. Joen rannalle vievät myös lasten askeleet, vähän pelokkaina ja jännittyneinä, kun on kielletty menemästä, mutta on pakko kuitenkin. Viimeiset pilkkijät ja ensimmäiset veneellä kalastavat, kun kummankaan ei ole enää tai vielä siellä täysin turvallista. Keväinen joki on pitelemätön ja hallinnan ulottumattomissa, se nostattaa ihmisen sieluun tunteen siitä, että kaikki on vielä mahdollista ja saavutettavissa. Kesän tullen virta rauhoittuu, veden pinta laskee ja kuohut kesyyntyvät. Mutta elämää riittää. Aamubarhaisesta pitkälle yöhön. Rannat täyttyvät ihmisistä ja joen pintaa halkovat kaikenlaiset kulkijat moottori- ja ihmisvoimin. Lintujen, hyönteisten ja kalojen tanssi veden yllä, pinnalla ja sen piiloissa on päättymätöntä näytöstä sen seuraajalle. Kesäöinä, kun pinta on aivan tyyne ja äänimaisema hiljenee, saattaa satunnainen sarvipari lipua joella kohti vastarantaa tai saarta. Hirven kohtaaminen luonnossa on aina yhtä uljas näky. Kesäyönä jokea katsellessaan ihminen saa kokea

täydellistä rauhaa, sellaista, jota vain luonnon loputon kauneus voi kokijalleen antaa. Syksy saapuu joelle aina ristiriitaisena. Yhtenä hetkenä se on villi ja kesytön kuin keväinen virta tai kesäistä lämpöä ja lupasta hohkaava lempeä syli. Seuraavana aamuna joen yllä leijuu usva ja kylmyys heijastuu veden pinnasta rannalla kulkijan kasvoille. Kun ruska on kiivennyt rantapusikoihin ja puiden oksille, se hohtaa vedessä kilpaa auringonlaskujen kanssa. Ja hetken aikaa kaikki palaa täydellä roihulla oranssina ja punaisena, kuin epätoivoinen rakkaus toista kohtaan. Mutta kaikki riisutaan lopulta. Ruskeiksi rapistuneet lehdet ajalehtivät hiljaa virtaavan mustan veden mukana kohti merta. Kaislat ovat taipuneet kohti toisiaan ja lintujen muuttuneet kulkureitit ohittavat joen nyt korkeammalta. Talvi tuo mukanaan hiljaisuuden myös joelle. Sen kauneus on sellaista, joka sattuu. Minä olin sietänyt jo monta talvea. Liian monta. Odottanut aina uutta kevättä. Toivonut, pelännyt, surrut. Ja menettänyt toivoni. Mutta elämä on omituinen. Yhtä hallitsematon ja arvaamaton kuin joki, vaikka ihminen sitä kuinka oli yrittänyt valjastaa omiin tarpeisiin ja hyödyksi. Rakentaa patoja ja voimalaitoksia. Tekoaltaita ja sivu-uomia. Kalankasvatuslaitoksia ja kalaportaita, kun ihmisen omat toimet olivat niiden elinkelpoisuuden ensin hävittäneet. Näinhän ihminenkin teki elämälleen; yritti vimmaisesti suunnitella ja hallita, rakentaa siitä haluamaansa, kunnes halusikin taas jotakin muuta, jota ei voinut enää saada. Ei se niin mennyt. Ei joki eikä elämä. Oli mentävä virran mukana, yritettävä ohjata silloin kun se oli mahdollista, mutta osattava antaa välillä sen viedä. Pidettävä kiinni, ettei tippuisi kyydistä ja jos toisinaan tippui, niin pysyttävä kuitenkin pinnalla, ettei hukkuisi. Elettävä keväät, kesä, syksyt ja talvet. Aina uudestaan, niin kauan kuin niitä tulisi.

Rontti naukaisi äänekkäästi ja puski saappaan varttani vasten. Minä havahduin omien ajatusteni usvasta vesisateeseen ja kirosin taas mielessäni. Eihän miehet tällaisia ajatelleet, jos juurikaan ajattelivat. Miehet sanoivat ja tekivät. Asioiden liiallinen ajattelu oli naisille varattua hommaa. Sen olin aikojen kuluessa monet kerrat kuullut ja oppinut vaikenemaan ajatuksistani. Enpä minä niitä muutenkaan olisi halunnut muille jaella. Omiani olivat ja itseäni varten. Suoristin selkäni ja katsahdin samalla joelle viettävään rinteeseen. Onnekseni. Huomasin naapurin Lainan seisovan Yläkadulla ja heiluttavan kättään suuntaani. "Hemmetti! Äkkiä veteen" ajattelin, ja aloin kiireesti työntää vielä osin veden valtaamaa venettäni mudan läpi jokeen. Se oli tietysti raskaampaa veden painon vuoksi ja hengitykseni kävi heti työlääksi. Olin jo lähes saanut veneen kokonaan irtoamaan, kun astuin vasemmalla jalallani pieneen painaumaan ja horjahdin. Luulin kaatuvani selälleni veteen, joten korjasin nopeasti liikettäni kohti venettä. Mutta tietysti liian äkillisesti ja taituin ylävartalollani veneen pohjaa kohti. Käsivarrethan siinä kastuivat kynnärpäitä myöten. Olin niin äkäinen itselleni,

ja tuolle hemmetin naisihmiselle, että kapusin saman tien veneeseen, vaikka tiesin pohjan ottavan vielä hiekkään kiinni. Rontti istui ylväänä keulassa välittämättä tuon taivaallista hosumisestani ja kiroiluistani. Minä työnsi kaikin voimin airolla vauhtia pohjasta ja samaan aikaan Laina lähestyi rantaa huutoen ja huutaen jotakin. Minulla ei ollut mitään halua jäädä kuuntelemaan ja käytin kaikki voimani saadakseni veneen virtaan ja kohti Kirkkosaarta. Onnistuin kuin onnistuinkin viimein irtoamaan rannasta, ja virta tarttui lujasti veneeseeni vieden sitä oikeaan suuntaan: kohti merta, pois päin ihmisistä. Tai siitä yhdestä, joka ilmiselvästi olisi halunnut minut pysäyttää. Kovasti se jotakin huuteli huutoessaan samalla käsillään, kuin osoittaen jonnekin, mutta en minä kuullut enää, saati ymmärtänyt ”...palannut...haluaisit tietää...” kuulin sanan sieltä, toisen täältä ja vilkutin voipuneena koko ajan etääntyvälle hahmolle. Kyllähän minä hyvin tiesin, mikä minua Lainassa niin ärsytti, vaikka en erityisen paljon ihmisistä muutenkaan piitannut. Tai en minä toisia inhonnutkaan, olin vain menettänyt kiinnostukseni muihin ihmisiin. Olin väsynyt ihmisiin. Siihen kummalliseen peliin, jota kommunikaatioksikin kutsuttiin, mutta jonka sääntöjä en ollut vuosikymmenten aikana oppinut ymmärtämään. Minä pärjäsinkin eläinten kanssa. Niiden viestit olivat selkeitä ja suorita. Kuten Rontti, joka ei koskaan esittänyt muuta kuin oli, vaati haluamansa, eikä minusta muutoin piitannut. Eläimet olivat aina rehellisiä, kaikki tarkoitti sitä, miltä se vaikutti. Ihmisten kanssa oli toisin. Piti osata tulkita ja tunnustella. Haistella sopivaa hetkeä, arvailla, osata perääntyä oikeaan aikaan. Piti tietää, milloin edetä ja milloin taas odottaa. Sellaistahan se oikeastaan oli luonnonkin kanssa. Niin kuin tämän joenkin kanssa. Kai minä sitten olin liian usein yrittänyt mennä vastavirtaan, huokaisin mielessäni. Siksi kai se elämä oli mennyt niin kuin oli.

Mutta se Laina, utelias eukko. Tunsin ajatukseni pistävän omatuntoani ainakin osittain epäreiluna. Laina vain oli todistanut elämäni kivuliaimmat hetket ja tiesi suruistani enemmän kuin olisin halunnut. Oma tuskaani ja häpeääni minä hänen syykseen laitoin. En vai kestänyt hänen tuottamaansa jatkuvaa muistutusta siitä, mitä silloin vuosikymmeniä sitten oli tapahtunut. Muistutusta siitä, miten tyhmä ylpeys ja rohkeuden puute olivat saaneet aikuisen miehen hukkamaan ainoan mahdollisuutensa. Ja tajuamaan tämän vasta kun oli jo myöhäistä. Olin itse päästänyt onneni käsistäni. Tai ainakin mahdollisuuden siihen. Enhän minä ollut saanut koskaan tietää, miten minun tunteisiini ja toiveisiini olisi vastattu. Koska en ollut uskaltanut kysyä. Olin tehnyt oletuksia toisen ihmisen puolesta ja luullut tietäväni hänen ajatuksensa ja aikomuksensa. Turhaan minä näitä taas märehdin, ne olivat ollutta ja mennyttä. Puistelin päätäni ja yritin palata takaisin tähän hetkeen. Veneeseen ja virran kulkuun. Pärskesiin, jotka välillä toivat lisää vettä paattini

pohjalle. Jonkun oli yritettävä ohjata tätä venettä. Rontilta se ei sentään onnistunut, vaikka se sen näköisenä keulatuhdolla istuikin. Vesi ja virta kyllä veivät venettäni joutuisasti oikeaan suuntaan, mutta ilman ohjaamista oikeissa kohdissa, se päätyisi lopulta rantapusikkoon jossain Alarannalla. Tai saattaisi se selviytyä merellekin asti. Mutta minulla oli suunta ja määränpää. Ja sinne pääseminen vaati soutamista. Piti tietää, missä kohti Kirkkosaarta lähestyessä oli ne isoimmat kivet. Ne, jotka yleensä näkyivät veden pinnalla, mutta näin keväisin kohonnut veden paljous peitti ne. Monen veneen pohja oli niihin merkkinsä jättänyt, mutta minä tunsin reittini. Tänne minä edelleen soudin keväisin. Silloin kun jäät olivat lähteneet ja vedet korkealla. Tänne myös hiihdin talvisin samoilla metsäsuksilla, kuin 30 vuotta aiemminkin. Matka ehkä kesti kauemmin. Pysähtyä piti useammin. Mutta kertaakaan en vielä ollut jättänyt menemättä. Jokainen kevät ja talvi minun oli kerran käytävä täällä. Vain Laina tiesi, minne minä tarkalleen ottaen olin matkalla. Ja miksi. Ei hän siitä mitään koskaan sanonut. Niin uteliaaksi naisihmiseksi hänkin osasi olla yllättävän hienotunteinen. Kurtistan kulmiani ajatukseni seurauksena. Kyllähän se Laina tiesi minne oli menossa, miksi se nyt tuli perääni huitomaan ja huutelemaan? Mitähän se itse asiassa oli yrittänyt sanoa? Jokin ärsyttävä pyöri jossain päin jo haurastuneita aivolohkojani, mutta en saa ajatuksen päästä kiinni. Ja minun oli keskityttävä nyt veneen ohjaamiseen. Tässä virrassa soutaminen kävi jo työstä. Ainakin tämän ikäiselle miehelle.

Lähestyn Kirkkosaaren länsipäätä ja matkani päätepidettä. Ohjaan veneeni juuri oikeasta kohdasta pinnan alaisten kivien ohi ja pieneen poukamaan, joka on jo aikaa sitten pusikoitunut. Laiturista on jäljellä enää kasa lahonneita säleitä, joita jää ja vesi ovat vuorotellen runnelleet. Saaren toiselta puolen tänne olisi hieman helppokulkuisempi reitti, mutta minä olen käyttänyt aina tätä. Tämä oli minun reittini. Se toinen oli jonkun toisen. Annin. Minä huokaisen syvempään kuin tiedän voivani. Mieleeni tulee kuulemani lause, kuinka joku ei päivääkään elämästään vaihtaisi pois. Tiedä siitä. Kyllä minä haluaisin joitakin asioita ainakin muuttaa. Jos se olisi mahdollista. Keula törmää rantapusikkoon ja Rontti hyppää saman tien veneestä maihin ja katoaa näkyvistä. Minä siirryn varovasti keinahtelemaan veneen päähän ja otan käsilläni tukea paksuimmiksi ehtineistä pajukoista astuessani matalikkoon. Lonkkaa vihlaisee ja tuttu ärtymys nostaa päätään. Kehon rapistuminen on asia, jonka hyväksymisessä minulla on vielä tekemistä. Päästyäni lopulta kokonaan jaloilleni maihin, alan raivata käsilläni tietä kohti määränpäättäni. Umpeen kasvaneen rannan ja niityn takana näkymättömissä hämöttävää mökkiä. Tai sitä, mitä siitä enää oli jäljellä. Minä muistin kyllä millainen se oli joskus ollut. Muistin kaiken sen, millaista siellä oli silloin ollut ja mitä olin siellä kokenut. Hätistelin niitä mielestäni ja kuljin vaivalloisesti lähes viidakoksi muuttuneen maiseman

halki. Kun mökin ääri viivat alkavat piirtyä näkyviin, katseeni kiinnittyy sen verantaan, joka aikaa ja olosuhteita uhmaten edelleen seisoo pitsikoristeisilla pylväillään. En kuitenkaan näe niitä nyt, vaan näen jotain, jota en tahdo ymmärtää. Näen ja tunnistan näkemäni, kuin mikään ei olisi muuttunut 30 vuoden kuluessa. Näen kasvot, jotka olen nähnyt mielessäni jokaisena päivänä jo 30 vuoden ajan, mutta edessäni en yhtä pitkään. Lainan huuto ja sanat, joiden merkitystä en aikaisemmin ymmärtänyt, kuuluvat nyt kirkkaasti aivojeni joka kolkassa. ”Tiesitkö, että Anni on palannut lihin? Ajattelin, että kun menet sinne saareen, niin haluaisit tietää”.

Lasten sarjan 1. sija: Kaisla Jaara: Kadonnut

27.7.1937

Konstaapeli Leinonen tunsu raskaan taakan harteillaan. Hän oli joutunut tutkimaan koko työuransa kauhistuttavinta katoamista. Nuori tyttö, Miina Laaksola oli kadonnut. Myöhään eilen illalla hän oli saanut puhelun, jossa häntä pyydettiin saapumaan mitä pikimmiten poliisilaitokselle. Hän kävi tutkimassa Miinan kodin aikaisin tänä aamuna. Samalla hän tapasi Miinan vanhemmat, Reino ja Anni Laaksolan. Miinan koti sijaitsi lähellä lin rautatiesiltaa. Keskustellessaan Miinan vanhempien kanssa hän sai tietää, että Miina kuului järjestöön, joka vastusti lijoen patoamista. Lisäksi kyseisen joki sijaitsi lähellä koulua, jossa Miinaa oli kiusattu jo useita vuosia.

Leinonen asteli pitkin pölyistä hiekkatietä, kunnes häntä vastaan ajoi hevosvankkurit. Vankkureiden kyydissä istui tärkeän näköinen mies ja niin hän olikin. Tuo mies oli Antero Lappalainen, rikas kuin mikä. Liikemies, joka halusi padota lijoen. Leinonen nosti kohteliaasti Lappalaiselle kättä, vaikka tunsu suurta vastenmielisyyttä tätä kohtaan. Häntä inhotti tuo lipevä mies, joka halusi tuhota luonnon kauneuden. Lappalainen ei edes vaivautunut nostamaan kättä, vaan ajoi hevoskärryineen ohi. Leinonen asteli eteenpäin yrittäen olla välittämättä toisen ylimielisyydestä.

Leinonen syventyi jälleen mietteisiinsä. Miten oli mahdollista, että 13-vuotias tyttö oli kadonnut noin vain? Edes poliisikoira Roki ei ollut saanut vainua. Leinonen huokaisi. Miksi maailmassa oli näin kauheita asioita? Sora rapisi hänen astellessaan eteenpäin. Samassa hän huomasi suuren saniaispensaun, jonka keskimmäiset varret olivat taittuneet. Leinonen kurkisti saniaisten taakse ja näki polun, jossa oli jalanjäljet. Olivatko ne kenties Miinan jäljet? Leinonen lähti astelemaan polkua pitkin pahaenteiset ajatukset vilisten hänen mielessään. Pian hän huomasi saapuneensa kauniin lammen luokse.

Lammen ympärillä kasvoi suuria rauduskoivuja ja kauempana siinsi pieni tupa. Lammen rannalla oli lahonnut laituri, jossa ammotti iso reikä. Sitä ei Leinonen jäänyt katsomaan, sillä hän suuntasi askeleensa nopeasti kohti tupaa. Samalla hän varoi astumasta suuriin kuralammikoihin, jotka eilinen myrsky oli saanut aikaan. Leinonen aukaisi narisevan oven hitaasti ja astui tupaan. Tuvassa oli vain yksi huone, jossa oli tammipöytä, penkki ja hyvin vanha kamiina. Pöydällä oli mustepullo ja jokin pieni valkoinen esine. Leinonen nosti valkoisen esineen lähemmäs ja huomasi sen olevan nappi, jossa oli hyvin pieniä kaiverrettuja ruusuja. Samassa Leinonen tajusi nähneensä juuri samanlaisia nappeja aikaisemminkin. Silloin hän ymmärsi missä oli nähnyt juuri noita samoja nappeja. Hän oli tänä aamuna käynyt tutkimassa huoneen, jossa oli paita ja juuri noita kyseisiä nappeja. Se oli huone, joka oli kuulunut Miinalle. Hänen täytyi ottaa pöydästä tukea, sillä häntä alkoi huimata. Silmissä pimeni ja päähän koski. Hetken Leinonen vain seiso ja keräsi voimia. Kerättyään voimia Leinonen lähti tutkimaan huonetta toivoen löytävänsä jotakin. Ja niinhän hän löysikin vanhasta kamiinasta. Kamiinasta, jossa hän ei uskonut olevan mitään. Sieltä hän löysi repaleisen ja nokisen kirjeen. Leinonen tunsu kylmien väreiden kulkevan selkäänsä pitkin kuin vesi norot. Hän taitteli kirjeen auki vapisevin käsin. Hänen henkensä salpaantui, kun hän alkoi lukea kirjettä.

“25.7.1937

Tervehdys sinä, joka luet tätä kirjettä. Mietit varmaan missä minä olen. Noh, sen saat selville ainoastaan lukemalla. Tunnen olevani pelkkä varjo täällä maan päällä. Näen ihmisten katseissa halveksunnan ja kuulen heidän äänissään ivan. Ja vain siitä, ettei minulla ole vanhempia. Se on totta, että Reino ja Anni Laaksola eivät ole oikeita vanhempiani. Vaan he ovat adoptoineet minut. Ei sillä, ettenkö rakastaisi heitä, mutta miksi en kelvannut oikeille vanhemmilleni? Oliko minussa jotain vikaa? Sitä en koskaan saa tietää. Ja nyt ymmärsin, että minä en sovi tänne maan päälle. Mutta sinä, joka luet tätä kirjettä. Muista, että vettä ei saa vangita tai omistaa. Se kuuluu kaikille. Ja vaalikaatte sitä ja sen kauneutta. Meidän kaikkien yhteinen ja tärkeä liijoki, joka yhdistää meitä. Se ei saa tuhoutua. Sinä, joka luet tätä, lupaathan että minut muistetaan. Muistakaa minun iloni auringon säteistä. Muistakaa minun nauruni lintujen laulusta. Muistakaa minun ääneni tuulen huminasta ja muistakaa minun rakkauteni teitä kohtaan perhosten lepatuksesta. Ja tietäkää, että minä olen lähellä silloin, kun auringonsäde osuu lammen laineisiin ja kuulette kauniin liplatuksen. Mutta muistakaa minun suruni, kun kuulette ukkosen paukkeen ja ymmärtäkää minun yksinäisyyteni

sateella, kun kuulette taivaan itkun. Muistakaa minut ja tietäkäätte, että veteen minun kohtaloni koitui.

Terveisin: Miina”

Leinonen tunsu kyöneleen valuvan silmäkulmastaan. Nyt hän tiesi mitä Miinalle oli tapahtunut ja missä hän oli. Leinonen kuvitteli miten, Miina oli tullut tälle syrjäiselle paikalle. Avannut oven ja istunut kirjoittamaan. Mitä Miina oli silloin ajatellut. Oliko Miina tiennyt, minkälaisen surun oli kaikille aiheuttanut. Tiesikö hän, että kirje löydettäisiin.

Huokaisten Leinonen avasi oven ja astui ulos. Hän asteli hitaasti kohti lammen rantaa ja kuvitteli, miten Miina oli astellut rantaan ja kadonnut veden syleilyyn. Leinonen kuunteli veden hiljaisia liplatuksia ja mietti Miinan kirjettä. Hän tiesi, että huomina toisi surua ja hautajaiskutsun. Tuolla jossain Miina oli veden varjoissa. Leinonen lähti hitaasti astelemaan pois tuosta hiljaisesta paikasta ja tunsu joka askeleella syvää surua.

4.8.1937

Leinonen seisoi hiljaa hartiat lysisssä. Täällä hän oli Miinan hautajaisissa ympärillään monta surevaa ihmistä. Vasta noin viikko sitten Leinonen oli saapunut Miinan vanhempien luo ja kertonut suru uutiset. Miltei heti seuraavana päivänä Leinonen oli saanut kutsun hautajaisiin. Valkoinen arkku laskettiin maahan kauniin virren soidessa. Miinan ruumis oli löydetty veden kätköistä. Leinonen tiesi, että oli tehnyt oikein kertoessaan kirjeestä muille. Moni oli kauhistunut, miten paljon kiusaaminen oli vaikuttanut Miinan elämään. Leinonen nosti katseensa ja tiputti kimpun kauniita luonnonkukkia arkun päälle. Sitten miehet alkoivat täyttämään hautaa. Leinonen sulki silmänsä ja otti lakkinsa pois päästä. Hän oli kuulevinaan heleän tytön naurun tuulessa. Hän nosti kasvonsa ja juuri silloin tuuli löi hänen kasvohinsa mukanaan viesti. Syksy oli tulossa.

Lasten sarjan 2. sija: Eliel Garcia: Yläaste

Heräsin omasta huoneestani. Pimennysverhot olivat kiinni. Verhojen alta pilkistävä auringon valo valaisi huoneeni lattia. Kiinnitin huomiota illalla lattialle jääneisiin housuihini, joiden taskusta oli lattialle tippunut muutama kolikko. Toissapäivä oli ollut hauskin aikoihin. Ystäväni Jesse Kuopiosta oli tullut yötä meille yöksi. Olimme uineet Vihkosaaren uimarannalla ja käyneet pitkän kävely lenkin Pohjois-lin koulun luona. Illemmalla olimme käyneet kaupassa ja jutelleet koko yön läpi. Aamulla Jessen vanhemmat hakivat hänet ja jatkoivat matkaansa Jessen isovanhempien luokse Oijärvelle. Jesse oli ollut paras ystäväni jo eskarista asti ja olimme nähneet lähes jokainen päivä, kunnes olin kesäloman alussa muuttanut lihin. Syy oli isäni menehtymisessä. Hän oli ajanut autokolarin mennessään töihin Kuopion yliopistolliseen sairaalaan. Myös kaksoisveljeni kasvamisessa oli puolensa. Äidin työsopimus oli päättynyt ja listä oli löytynyt juuri sopiva työ Krunnista. Asuimme alle vuoden vanhassa kerrostalossa lin keskustassa. Ylimmässä kerroksessa tarkalleen ottaen. Iltaisin auringon laskun aikaan oli parvekkeelta hyvä ottaa kuvia.

Äiti huusi minut aamupalalle. Hän oli viimeisen lomapäivän kunniaksi tehnyt lättöjä. Istahdin pöytään ja äitini kertoi, että olimme lähdössä Isovanhempieni luokse Hailuotoon. Vaikka Hailuotoon ei ollut niin pitkä matka niin ei sinne oltu, keretty yhtäkään kertaa lissä asuessamme, koska muuttaminen ja sopeutuminen oli vienyt kaikki voimme. Lähdimme matkaan heti aamupalan syötyämme. Menin edeltä autoon. Oikeastaan lensin portaat alas. Istahdin meidän Škoda octavian etupenkille. Äitini laittoi pikkuveljeni Niken ja Villen takapenkille turvaistuimiin. Pidin autostamme. Se oli juuri meidän perheellemme sopiva. Pidin muutenkin autoista. Huoneessani oli paljon piirroksia autoista, mopoista ja moottoreista. Nautin hiljaa huoneessani piirtämisestä. Automatka tuntui pitkältä. Avasin Snapchatin puhelimeltani. Jesse oli lähettänyt kuvan hänen isovanhempiensa luona olevalta järveltä. Maisemat olivat kauniit. Pyysin pikkuveljiäni hymyilemään Jesselle ja sen he tekivät. Kuvasta tuli mahtava. Tallensin sen muistoihin. Katsoin ulos ikkunasta. Mietin elämää. Äiti huomasi mietteläisyyteni ja kysyi, että mitä mietin. "En mitään", vastasin mumisemalla, vaikka ajatukseni olivat koko ajan uudessa koulussa ja siinä että tulenko saamaan yhtään kaveria. Jäin haaveilemaan, kunnes pysähdyimme Oulunsalon S-marketille. Äiti kertoi, että meidän täytyi hakea jotain syötävää mummolaan. Kävelimme ovesta sisään. Sitten tapahtui kauhein asia mitä kolmetoistavuotiaalle nuorelle miehen alulle voi käydä. Äitini huomasi vanhan luokkatoverinsa ja jäi

juttelemaan. Tiesin jo valmiiksi, että tässä tulisi kestämään kauan. Kysyin äidiltäni luvan palata autoon ja hän pyysi ensin päättämään mitä otamme mukaan mummolaan. "Jotain pullaa ja mehua", huudahdin samalla kun juoksin hyllyjen välistä karkkiosastolle. Nappasin tupla patukan veljilleni yhteiseksi. Kassalla edessäni oli vanhempi nainen. Saapuessani hän päästi minut edelleen koska minulla oli vain yksi ostos. Olen sitä mieltä, että pienet hyvät teot ovat parhaita koska vaikka niihin ei tarvita paljoa niin ne usein tekevät päivästä paremman. Annoin kassatyöntekijälle euron kolikon ja hän antoi takaisin kaksikymmentä senttiä. Olin iloinen. Päivä oli alkanut hyvin. Kävelin autolle. Äiti ei ollut antanut avaimia eikä pikkuveljeni suostunut avaamaan ovea. Näytin tuplapatukkaa ja ovi avautui heti. Avasin pelkääjän paikan puoleisen oven ja nousin sisään. Pikkuveljeni pyysivät saada katsoa puhelintani ja annoin sen heille. Katsoin kaupasta tulevia ihmisiä odottaen äitini saapumista, kun huomasin pikkuserkkuni kävelemässä toisella puolella tietä. Kehotin pikkuveljiä jäämään autoon. Juoksin pikkuserkkuani Panua kohden. Muistin kuinka olimme pienenä nähneet ja leikkineet pikkuautoilla hänen huoneessaan. Huomasin Panun säikähtäneet kasvot, kun hän vilkaisi oikealle puolelleni. Kerkesin mielessäni miettiä, että mitä hän katsoo. Kun tunsin jonkun osuvan minua. Lensin maahan selälleni. Katsoin eteenpäin. Näin äidin huolestuneet kasvot. Tunsin pistävää kipua päässäni. Näin verisen jalkani, kun näköni sumentui.

Heräsin valkoisesta sängystä. Katsoin käsiäni ja sitten jalkojani. Nostin oikeaa jalkaani hieman. Vasen jalka tuntui raskaammalta. Nostin peittoa jalkani päältä ja huomasin tummansinisen kipsin. Äiti istahti viereeni. Kysyin mitä minulle oli käynyt. Äiti oli hiljaa. Lopulta hän kertoi jalkani murtuneen, jonka olin jo kipsistä huomannut. Pääsimme illalla kotiin. Pikkuveljeni hyppäsivät autosta ja ryntäsivät ovelle, kun äitini oli vielä nostamassa ruokaostoksia pois autosta. Kaivoin avaimet taskustani ja avasin oven veljilleni. He lähtivät juoksemaan ylös portaita. Äiti tuli ja kävelimme vierekkäin ylös. Äiti sanoi jotain veljistäni, mutta ajatukseni olivat huomisessa koulupäivässä. Mumisin jotain äidille ja se näytti riittävän hänelle. Saavuimme ovelle, jossa pikkuveljeni jo odottivat kärsimättöminä. Kävin sisään veljeni jälkeen ja menin heti keittiöön. Kaadoin itselleni lasin mehua ja palasin huoneeseeni. Avasin koneeni ja katsoin Wilmasta huomisen koulupäivän aikataulun. Suunnittelin herääväni varttia vaille kahdeksan koska koulu alkoi jo puoli yhdeksältä. Kävelin keittiöön, jossa äitini oli tekemässä iltapalaa Nikelle ja Villelle. Kävin vessassa pesemässä hampaani ja ilmoitin meneväni nukkumaan. Kävelin huoneeseeni kepeillä, jotka olin saanut. Kurotin kädelläni oven karmia niin kuin minulla oli tapana tehdä. Olen noin 165 cm pitkä, joten yltäminen ei ollut

ongelma. Nappasin puhelimeni viereiseltä pöydältäni ja kaaduin sängylleni. Katsoin puhelintani ja odotin. En tiennyt mitä odotin mutta oli outo tunne.

Heräsin aamulla herätykseeni. Etsin puhelintani sammuttaakseni hälytyksen, mutta en löytänyt sitä. Nousin ylös ja laitoin valot päälle. Huomasin puhelimeni keskellä lattiaa ja yritin kyykistyä nostamaan sen, mutta kaaduin lattialle. Jäin istumaan ja miettimään elämää ennen kuin nostin itseni ylös työpöytäni käyttäen. Tepastelin keittiöön, josta näin olohuoneessa televisiota katsovat pikkuveljeni. Kuulin Ryhmähaun Vainun tutun äänen. Nappasin muroja kulhoon ja kaadoin maidon päälle. Katsoin ikkunasta ulos ja näin ihanan kirkkaan taivaan. Söin pikaisesti ja nousin ylös. Kävin vessassa pesemässä hampaat ja naamani. Kävin äitini makuuhuoneessa ilmoittamassa lähdöstäni. Äiti varmisti, etten haluaisi autokyytiä, mutta kieltäydyin. Lähdin ovesta vähin äänin. Lähdin kävelemään kouluani kohti. Edessäni näin Haminan koulun. Ylitin suojatien. Näin kirjaston ja Iijoen. Saavuin kouluun juuri ajallaan. Kokoonnuimme Valtarin liikuntasaliin. Sieltä siirryimme luokkaan luokanvalvojamme Jarin johdolla. Paikkani oli takimmaisena rivin oikea puoli, johon opettaja ei onnekseni nähnyt ollenkaan. Istuin kaksi paikkaisessa pöydässä, mutta vieressäni ei istunut kukaan. Jari antoi luvan puhua vieruskaverille kesän tapahtumista. Jari ei nähnyt paikalleni, joten jäin yksin. Pyysin luvan käydä vessassa ja ovesta poistuessani Jari jäi puhumaan jotain paikastani, joka oli kuulemma liian kaukana muiden takana. En tietenkään mennyt vessaan vaan jäin oven viereen istumaan ja laitoin nappikuulokkeen vasempaan korvaani. Tuijotin seinää. Kuulin askelten lähenevän portaissa. Nousin pikaisesti ylös, kun luulin sen olevan opettaja. Kuulin yskähdyksen takaani samalla, kun avasin oven ja livahdin sisään. Istahdin paikalleni ja Jari selitti jotain järjestyssäännöistä, ja siitä mitä koulussa saa ja ei saa tehdä. Luokan poikia ei kiinnostanut patkän vertaa ja paperilennokit ja kumit lensivät aivan niin kuin piirretyissä. Ovi avautui ja sisään astui tyttö. Hänellä oli vaaleat hiukset, kirkkaat vihreät silmät ja hän oli minua noin puoli päätä lyhyempi. Kaikki lopettivat mitä olivat tekemässä Jari mukaan lukien. Jari kertoi istumapaikan työlle. En kuullut paljoa mitään kuulokkeideni takia. Havahduin, kun tuoli vieressäni vedettiin ja tyttö istui viereeni hymyillen. "Mikä sun nimi", tyttö kysyi. "Samuel mut kaverit sanoo Samuksi. Sun?" vastasin. "Miia ja kaverit sanoo Miiaksi", tyttö kertoi hymy kasvoillaan. "Ei teitä näytä kiinnostavan", Jari tokaisi koko luokalle. Jari kehotti meitä keskustelemaan vieruskaverin kanssa loppu tunnin. Miia kertoi muuttaneensa lihin kesäloman viimeisellä viikolla ja, että hän asui Aseman koulun lähellä. Kerroin omasta elämästäni ja siitä mitä jalalleni oli käynyt. Lähdimme välitunnille. Portaiden alas käveleminen oli ärsyttävän vaivalloista, mutta Miia auttoi minua tarvittaessa, josta olin erittäin

kiitollinen. Olin ihmeissäni, kuinka tuosta vain Miia tuntui ystävältä, jonka olisin tuntenut pienestä asti. Välitunti kului hetkessä jutellessa. Palasimme luokkaan ja koulupäivä loppui liiankin aikaisin. Jari antoi meidän lähteä hieman aikaisessa. Lähdin kotiin nopeasti, koska en jostain syystä halunnut kenenkään näkevän missä asuin. Miia säikäytti minut tullessaan takaani pyörällä. "Miks lähit niin nopee?" Miia ihmeteli. "Emmä tiiä", vastasin hiljaa. "Kaikki hyvin?" Miia kysyi. "Tarpeeksi hyvin", vastasin. Miia talutti pyöräänsä loppu matkan meille. Menin ovesta sisään rappukäytävään ja hän jatkoi matkaansa. Nousin portaat ylös meidän ovellemme ja kaivoin avaimet taskustani. Avasin oven ja ensimmäinen kysymys minkä äiti heitti, oli, että kuka tuo tyttö on. Vastasin, että Miia. "Tyttöystävä jo ensimmäisenä koulupäivänä?" äiti kysyi tarkoituksella ärsyttäen. "No ei nyt sentään. Istutaan luokassa vierekkäin ja ollaan kavereita", vastasin. "No hyvä, että kavereitakin löytyi", äiti tokaisi.

Söin banaanin ja katosin huoneeseesi. Avasin koneeni ja huomasin Jessen puhuvan puhelua yhteisellä Discord serverillämme. Kun liityin puheluun, Jesse moikkasi minua iloisesti ja kertoi yhteisen kaverimme Väinön olevan vessassa sekä hänen palaavansa hetkessä. Väinön vielä ollessa vessassa kerroin Jesselle jalastani ja ensimmäisestä koulupäivästäni uudessa koulussa. Äiti huusi minut syömään ja lupasin Jesselle palaavani pian. Palasin koneeni ääreen ruuan jälkeen. Kuulin Jesseltä hänen joutuneen olemaan yksin koulussa koska Väinö oli kipeänä. Tuntui pahalta. Eskarissa, kun olin ollut yksin Jesse oli tullut puhumaan ja olemaan heti kanssani, enkä nyt voinut tehdä samoin. Vaikka en voinut itse vaikuttaa paljoakaan siihen muuttaisimmeko vai emme tunsin silti syyllisyyttä Jessen yksin jäämiseen. Kaikkien näiden ajatusten viemänä kävin suihkussa, pesemässä hampaani ja sitä kautta sänkyyn. Avasin Snapchatin puhelimitani ja huomasin viestin Miialta. "Tuutko huomenna yhtä matkaa?" Miia kysyi viestissä. "Tottahan toki", vastasin. "Okke ja öitä", hän toivotti. "Öitä", vastasin.

Nousin aamulla äkkiä sängystä olin. Olin jo nukkunut herätyksen yli ja mietin että odottiko Miia jo alhaalla. Puhelimeni värisi. "Oon ihan justiinsa siin", luki hänen lähettämässä viestissä. "Heräsin varmaa kaks sekunttia sitte nii tuu vaikka meille oottaa", vastasin kiireessä. "Tiiän et se on ylin kerros mut mikä niist taloista?" Miia kysyi viestissä. "Eka oikeella", vastasin kun olin laittamassa vielä vaatteita päälle. Sain juuri laitettua vaatteeni päälle, kun ovikello soi. Nikke ja Ville juoksivat ensimmäisinä avaamaan ja äitikin tuli keittiöstä tervehtimään. Kuulin äidin heti alkavan juttelemaan Miialle ja tulin itsekin eteiseen vielä hammasharja suussa. Palasin vessaan pesin kasvoni ja olin

valmis lähtemään. Astuimme ovesta ulos ja Miia nappasi pyöränsä. Suuntasimme kohti koulua ja saavuimme juuri, kun kellot soivat. Menimme luokkaan ja päivä alkoi ja kului nopeasti ilman, että mitään ihmeempiä kävi. Istuin joka ilta koneen ääressä puhumassa kavereideni kanssa tai soittamassa kitaraa. Jalkani takia en päässyt paljoa ulos enkä siksi viettänyt kauheasti aikaa Miian kanssa koulun ulkopuolella.

Oli kulunut jo melkein kuukausi koulun alkamisesta. Oli perjantai ja Miia odotti minua ovellamme. Kävelimme portaat alas ja nousimme pyöriemme selkään. Olin saanut kipsin pois jalastani edellisenä päivänä ja olin käynyt Miian kotona mutkan pyörällä. Kouluun olimme jo tottuneet ja elämä rullasi hyvin. Koulupäivä meni normaalisti. Menimme taas kerran yhtä matkaa kotiin. "Haluuks tulla mun synttäreille huomen?" Miia kysyi. "No ei mulla huomenna ole mitään menoo nii totta kai", vastasin iloisena. Nousin portaat ylös ja avasin oven. Äiti ei ollut vielä tullut töistä kotiin, joten sain olla rauhassa kotona. Avasin koneen ja liityin taas kerran puheluun Jessen ja Väinön kanssa. Juttelimme tulevasta viikonlopusta ja kaikesta mitä koulussa oli tapahtunut. Kerroin meneväni Miian syntymäpäiville ja heti Väinö alkoi ärsyttämään minua sillä. Menin aikaisin sänkyyn, vaikka oli viikonloppu. Mietin asioita ja tajusin, kuinka tärkeä osa elämäni Miia oli.

Heräsin myöhään. Olin luvannut mennä Miialle kahden aikoihin ja kello oli jo kaksitoista. Nousin sängystä nopeasti, vaikka tapana oli jäädä lorvimaan sänkyyn pitkäksi aikaa. Kävin nopeasti kylmässä suihkussa. Palasin huoneeseeni ja laitoin vaatteet päälleni. Söin nopean aamupalan, pesin hampaani ja lähdin käymään Kärkkäisellä. Kärkkäiselle menossa ei mennyt kauan. Mietin pitkään, että mitä otan hänelle ja loppujen lopuksi päädyin ostamaan Legoja koska ne käyvät kaikille ainakin yleensä. Suuntasin kohti Miian taloa. Sinne ei mennyt kauan matkaa ja olin perillä noin viisi minuuttia aikaisemmin.

Koputin oveen ja kuulin sisästä Miian isän huutavan Miiata avaamaan. Miian isä oli parrakas ja todella mukava. Hänelle oli rento puhua. Miia tuli avaamaan oven ja pyysi minut sisään. Miia kehotti jättämään kenkäni eteiseen ja tulemaan olohuoneeseen. Olohuoneen ja eteisen seinän välissä oli seinä, joten en nähnyt olohuoneeseen. Kun kävelin olohuoneeseen näin ihanimman koiranpennun, jonka olin koskaan nähnyt. "Eikä!" melkein huusin. "No jep! Eikö ookki aivan ihana?" Miia sanoi. "No on!" vastasin. Jäimme leikkimään koiran kanssa, jolle Miia vielä mietti nimeä. Koira oli pieni, ruskea

ja pörröinen. Koiran kanssa aikaa vierähti tunteja ja sen jälkeen lähdimme ulos. "Minne mennään?" kysyin. "Mää tiän yhen hyvän paikan", Miia vastasi. "No mennään sinne" pyysin. Saavuimme lin rautasillalle, joka ei ollut kaukana Miian kotoa. Miia johdatti minut sillan kävelyreitille keskelle ja näytti koloa. "Tuosta pääsee tonne sillan väliin", hän kertoi. "Mennäänkö sinne?" kysyin. "Sitä aattelin ja sä meet eka", Miia kehotti. "Okke", vastasin ja kiipesin sisään. "Vähäkö tää on siisti paikka", sanoin kun odotin että Miia laskeutuisi. "Nii on", Miia vastasi. "Tänne vois hyvin laittaa retkeilypatjan ja nukkua makuupussissa", ilmoitin. Mietin, että kannattaako mennä reunalle, koska jos tippuu, niin pudotus on pitkä. Tippumisen mietteet katosivat heti, kun näin maisemat. Ne olivat upeammat mitä olin aikoihin nähnyt. Istahdimme vierekkäin. Istuimme hiljaa. "Eli", sanoin. "Häh", Miia ihmetteli. "Nii et koiralle nimeksi Eli", vastasin. "Ei paha", Miia vastasi hymyillen. "Tiiäkö mitä?" Miia kysyi. "No mitäs?", vastasin. "Olisin koulussa ja muutenki ihan yksin, jos et olis mun kaveri", Miia kertoi. "Niin määki", vastasin. "Kiitos kaikesta" sanoin. "Kiitos sulle", Miia sanoi takaisin.

Lasten sarjan 3. sija: Venla Ruonala: Iin hylkeen legenda

Vähän Iin perustamisen jälkeen kala alkoi hävitä vauhdilla. Iissä ihmeteltiin, että miten kala häviää niin nopeasti. Kalasta alkoi tulla pulaa. Iiläinen Mari ihmetteli ääneen: "Miksi kalaa häviää niin paljon?". Vanhus nimeltään Osku sanoi hänelle: "Olen kuullut legendan, Iin jättihylkeestä. Se on todella iso ja sillä on jättimäinen ruokahalu. Ehkä se legenda on totta? Jotkut kertovat nähneensä sen." Mari kysyi häneltä epäillen: "Mistä sinä tiedät tämän?" Osku kertoi: "Minä näin sen kaksikymmentä vuotta sitten. Olin silloin merimies. Näin kaukoputkellani jotain suurta. Pysähdyin ja heitin kalaa veteen. Sitten minä näin sen, se oli jättimäinen hylje." Mari kysyi Oskulta: "Voisikohan sen etsiä?" Osku vastasi hänelle: "Kyllä sen voisi etsiä, mutta minä tulen mukaan, olen kokenut merillä." Sitten he sopivat, että he tapaavat seuraavana päivänä laiturilla.

Aikaisin seuraavana aamuna he tapasivat laiturilla. Osku sanoi Marille: "Me olemme valmiita lähtöön, olen jo valmistellut veneeni Merituulen lähtöön." Mari astui veneeseen. Osku hyppäsi veneeseen, irrotti sen puusta ja alkoi meloa. Sitten Osku sanoi: "Mennään Iin sillan lähelle, näin hylkeen viimeksi siellä." Osku meloi veneellä rauhallisesti, jotta hylje ei säikähtäisi. Hänellä oli mukanaan saavi täynnä kaikenlaista kalaa. Sitten he saapuivat Iin sillan läheisyyteen ja Mari kysyi: "Alanko minä jo heittää kalaa veteen?" Osku vastasi: "Odota! Minä heitän ankkurin veteen ja sen jälkeen odotetaan noin viisi minuuttia, jotta hylje uskaltaa tulla taas lähelle." Osku lopetti melomisen ja heitti ankkurin veteen. Viisi minuuttia kului. Mari alkoi heitellä kalaa veteen. Pian hylje tuli pinnalle ja ahmaisi kalat. Se hyppäsi takaisin veteen räiskyttäen vettä Oskun ja Marin päälle. Mari kirkaisi: "Hui! Se on valtava! Mennään äkkiä kertomaan muille tai se syö kaiken kalan!"

Osku nosti ankkurin pohjasta ja lähti melomaan takaisin kohti laituria. Päästyään perille Osku sitoi veneen puuhun ja hyppäsi laiturille Marin kanssa. He juoksivat keskustaan ja nousivat torin keskellä olevalle penkille. Mari keräsi kaikkien huomion ja kertoi: "Tiedämme syyn kalan katoamiseen!" Lisää väkeä kerääntyi pöydän viereen kiinnostuneena. Osku selitti: "Iin sillan lähistössä on jättimäinen hylje. Se syö niin paljon kalaa, että meillä alkaa olla pulaa siitä. Meidän pitää pysäyttää se!"

Sitten kyläläiset, Osku ja Mari keksivät, että hylkeen voisi houkutella sillan viereen ja sen päälle voisi kaataa sementtiä, jotta se näyttäisi patsaalta. Edessä oli kuitenkin vielä yksi este.

Mistä he saisivat niin paljon sementtiä ja kalaa? Kylän kalastaja haki varastostaan kalaa ja suuren kalaverkon. He tekivät sementtiä ja veivät sen sillalle. Nyt heidän piti vain odottaa.

Ulkona oli jo pimeää, koska aurinko laski. Osku, Mari ja osa kyläläisistä lastasivat veneeseen kalasaavit ja suuren ja vahvan verkon. Kun kaikki saatiin lastattua, he hyppäsivät veneeseen. He meloivat sillan vierelle ja heittivät kalaa veteen. Samalla sillalla osa kyläläisistä oli odottamassa sementin kanssa. Osku heitti ankkurin veteen ja sanoi: "Nyt vain odotellaan." Lopulta odottelun jälkeen hylje tuli pinnalle ja alkoi syödä kalaa. Silloin vahvin kyläläinen heitti verkon hylkeen päälle. Hylje rimpuili ja veti vahvaa miestä veteen. Silloin Osku, Mari ja muutama kyläläinen tarttuivat hänestä ja pitivät miehen veneessä. Hylje väsyi ja lopetti rimpuilun. Tällöin kyläläiset tiputtivat sementin hylkeen päälle sillalta. Hylje räiskytteli, mutta turhaan sementti ehti jo kovettua. Se päästi viimeisen kirkkaisun ja sitten se sulki silmänsä.

On kulunut vuosia, kalasta ei ole enää pulaa. Osku on nykyään lasten suosiossa vanhainkodissa kertomassa lapsille tarinoita. Mari on perustanut oman perheen ja saanut uuden ystävän, Oskun.

Huhu kertoo että, vielä nykyäänkin voi nähdä hylkeen räpsäyttämässä silmää, kun katsot sitä lin silloilta. Yöllä on myös kuultu outoja ääniä sillalta päin. Sementti on myös alkanut rakoilla. Onko hylje vielä elossa?

Nuorten sarjan 1. sija: Lumia Tuomikoski: No nii se on li

“Se on se pieni paikkakunta Oulun lähellä”

Siellä kaikki tarvittava on muutaman kilometrin säteellä.

Kaksi kirjainta nimessä, se on se paikka nelostien vieressä.

No nii, se on li.

Kauniit vedet ja virrat, sekä niitä ylittävät sillat.

Joita pitkin kävellen, tuuli hiuksia hyväillen.

On Ojakylää, Alarantaa, Asemaa, unohtamatta Pohjois- Iitä, Ylirantaa tai Haminaa.

Hyvä paikka asua, keskivertoa parempaa tasoa.

Kylillä on yleensä ihmisiä ja eloa, pientä kiirettä ja menoa.

Ihmisiä ei kuitenkaan liikaa eikä liian vähän, sopivasti mahtuu väkeä kuntaan tähän.

Ei oo meno niinku suurkaupungin, mutta on täällä sitä jotakin.

Ei hättää eikä huolta, iiläiset pittää sun puolta.

Vaikka joka toisen ihmisen tiedät kaupassa,

ja nuoret liikkuvat aina laumassa,

saat aina halutessasi olla rauhassa.

Kylällä taikka metässä, löytyy myös Kärkkäinen, K-market ja Ässä

No nii, se on li.

Hyvä paikka asua, keskivertoa parempaa tasoa.

Nuorten sarjan 2. sija: Riina Tölli: Toivo ystävydessä joutsenen

Istui pieni tyttönen lijoen varrella, sateen jäljitä märällä maalla. Hän oli jälleen tullut ulos istumaan, sillä sisällä talossa oli niin tylsää. Hän koki, ettei oikeastaan kuulunut mihinkään. Piha oli pieni ja tuntui siltä, ettei ärsyttäviä vanhempia päässyt mihinkään pakoon. Hän tarvitsi enemmän tilaa, enemmän tilaa juosta ja huutaa keskellä luontoa. Helvi katseli joen toisella puolella näkyviä puita, ja ajatteli, kuinka olisi paljon ihanampaa asustaa keskellä metsää ilman muita.

Pian isä tulisi komentamaan Helvin takaisin sisälle, koska hän oli jälleen istunut jo tunnin hämärtyvässä kesäillassa rakkaan joen rannassa. Ainoa onni pienessä kylässä Helvin mielestä oli aivan vierellä kulkeva joki. Hän rakasti vettä, siinä kellumista ja sen katselemista. Hän olisi voinut olla siinä koko yön, ja niin hän itselleen sanoikin olevansa.

Rannassa maa, jolla Helvi itsepäisenä istui, oli sateisten päivien jäljiltä pelkkää mustaa multamönjää, joka onneksi vain huvitti Helviä. Isä ei varmaan pitäisi tästä niin paljon kuin minä, saatikka äiti, ajatteli Helvi salainen virne kasvoillaan. Ei kukaan näkisi hänen virnettään, kuin edessä oli vain vesi ja kaukana puut. Helvin valkoinen puuvillamekkonen oli aivan ruskeaksi värjäätynyt, mutta hän ajatteli sen olevan vain hyvä. ”On niin ihanaa, että tylsä mekkoni saa vähän väriä!” Hän ajatteli.

Oli Helvi vain viaton pieni lapsi tuon lin kylässä, pienen punaisen mökkerökotinsa pihalla, mutta hänen sisällään oli jotain erityistä. Hän oli niin pieni, mutta hän tunsu merkityksellistä yhteyttä ympäristöönsä, luontoon. Vaikka hän usein kirosikin pientä taloa, johon hän isänsä, äitinsä ja kahden veljensä kanssa oli joutunut änkeytymään, kylää hän silti rakasti. Hän rakasti luontoa, metsää, ennen kaikkea vettä. Usein hänestä tuntui, ettei kukaan niin välittänyt luonnosta kuin hän.

Kokiessaan olevan yksin, tai kun häntä jokin raivostutti, meni hän aina vain hengittämään tuon joen viereen. Vain muutama askel ulos talonmökkörestä, ja hän olisi jälleen ääressä veden. Hän ihaili veden liplattelevaa pintaa, aaltoja. Sitä, kuinka hänen kuvansa näytti vedessä paljon kauniimmalta kuin peilissä. Helvi ei tiennyt mitään parempaa, kuin rauhoittua tuon joen virtaa katselemaan.

Isä tietysti pian komensi Helviä sisään ja syytti häntä hänen turhamaisuudestaan. Helvi ei kuitenkaan tästä piitannut. Hämrtyvässä illassa joen pinta näytti vieläkin kauniimmalta. Ja sen pinnassa

pomppii kalojakin. Helvi ei ikinä pitänyt kalastamisesta, koska rakasti itse veden olentoja liikaa. Vaikkakin kyllä hän linn kuuluisia kaloja söikin, ei vain halunnut nähdä niiden kuolevan. Isä ei jaksanut enää suostutella tyttöönsä sisään, vaan pyysi tätä tulemaan, kun on valmis.

Joens pinnassa tanssivat kalat, juuri niin kuin Helvikin usein tanssi. Hän nousi nyt mutaisessa mekossaan seisomaan, ja naurahti tajutessaan, kuinka likainen mekko onkaan. ”Olen aivan höpsö sotkutyttö!” Helvi huudahti kuvalleen pinnassa lijoen. Hän pyörähti märestä mudasta painava mekko päällään ympäri kolme kertaa, pysähtyi sitten ja katsoi kauas joens virtaamissuuntaan.

Kaukana hän näki jonkin valkoisen, lipuvan muinaisen lijoen virtaa kohti häntä. ”Nyt taidoin pyöriä pääni pyörälle”, kuiskasi Helvi itselleen, itsekseen. Eihän se voi olla joutsen! Onko se oikeasti joutsen? Hän itsekseen puheli. Joens virrassa uiskenteli joutsen hiljainen, uljas. Se oli paikallaan, kuin patsaana. Vain lijoen virta kuljetti sitä eteenpäin.

Helvi ei muistanut, milloin viimeksi olisi nähnyt Joutsenen. Hän oli vain kuullut, että joutsenet olivat katoamassa, eikä niiden lihaa saisi enää mistään! Voi kuinka kaunis valkopukuinen lintunen joutsen olikaan. Helvi ei voinut ymmärtää, miten joku sellaisen olennon olisi edes voinut tappaa. ”Sinähän mahdat olla harvinainen” kuiskasi Helvi aivan hiljaa, jotta lintu ei häntä säikähtäisi, vaikka se uiskentelikin kaukana. ”Olet harvinainen kuin minäkin...” Helvi hymyili huomattessaan, että hänen sotkeutunut mekkonsa muistutti joutsenen sulkapeitettä. Joutsenen pääläella oli mutaläikän näköinen täplä. Se lähestyi Helviä koko ajan, ja pian se oli jo niin lähellä, että Helvin oli yritettävä olla hengittämättä. Ja oikeastaan tuon joutsenen kauneus oli niin henkeäsalpaavaa, ettei hän henkeä saanut muutenkaan. Hän tunsu suurta samaistumista tuohon lintuun. Joutsen uiskenteli lijoessa yksin, aivan kuin Helvi yksin istuskeli lijoens rannalla.

Helvi ei voinut uskoa, kun joutsen vain lähestyi häntä. ”Etkös sinä huomaa minua?” Helvi kuiskasi. Mutta kyllä joutsen huomasi. Hän tunsu Helvissä kuitenkin turvaa ihmisen kauheuden sijaan. Joutsen tuli nyt aivan Helvin eteen. Helvi kohotti hitaasti mutaista kättänsä kasvoillaan häkeltynyt ilme. Joutsen asetti päänsä hellästi hänen likaiseen käteensä ja mukautui pääläellaan sen muotoon. Kumpikaan ei ollut koskaan kokenut itseään niin ymmärretyksi. Siinä he kaksi erikoista vain istuivat toisistaan lumoutuneina... Ja oli elinikäinen ystävyys syntymässä.

Seuraavat viikot vieraili Helvi joka ilta lijoens varrella. Hänen vanhempansa eivät olleet vielä huomanneet joutsenta, joten sen oli täytynyt olla piilossa päivät, ja vasta illalla se näyttäytyi Helville.

Miltei joka ilta se tuli luokse Helvin ja uiskenteli yön ympäri lin suurta jokea, kunnes syksy alkoi lähestyä ja se ei enää ilmestynytäkään. Helvi ymmärsi, että oli ollut Karpalon, joutsenen, aika lähteä lämpimään ja väistää talvea.

Seuraavana kesänä oli Karpalo vieläkin yksinäinen, aivan kuin Helvikin. Joka ilta he pitivät toisillensa seuraa lijoen varrella. He toisiinsa tukeutuivat ja kikatteli Helvi hiljaa Karpalolle sumuisessa illassa. Sellaisesta kikattelusta täytyivät kaikki kesät, kun Helvi oli vielä pieni tyttö ja Karpalo pieni joutsen. He molemmat niin rakasivat tuota lijokea.

Muutaman kesän kuluttua tuli Karpalo kuitenkin illalla Helvin luo kanssa toisen joutsenen. Oli se viimein löytänyt vierelleen elämänsä kumppanin. Helvi ymmärsi tämän, ja ilakoi nähdessään rakkaan joutsenystävänsä palaavan kanssa toisen. Helvi oli edelleen yksinäinen, mutta tuo lin kylä, tuo joki ja tuo rakas joutsen oli ainoa, mitä hänen sydämensä janoi, ja olihan hänellä velikin, sekä isä ja äiti tietysti. Tuona kesänä Helvi tapasi myös Karpalon ensimmäiset harmaasulkaiset jälkeläiset; ne olivat toivonkipinä. Lijoen joutsenten toivonkipinä. Ja samaan aikaan myös Helvin toivonkipinä, sillä ei joutsen yhtä kauaa kuin ihminen eläisi.

Vuosien saatossa olivat muutkin nuo kauneimmat linnut lijoen huomannut, mutta Helvi niistä piti huolta joka keväästä syksyyn. Oli monia poikueita, poikasten poikueita, ja jopa poikasten poikasten poikueita. Silti Helvi huomasi aina, kun Karpalo hänen luokseen saapui. Helvi ei koskaan voinut erehtyä tuosta mutatapläpäästä. Heidän välillään vallitsi merkittävä yhteys. Karpalo oli tietysti jo vanha, ja kuin Helvikin oli jo varttunut aikuiseksi, olisi heidän aikansa erkaantua. Karpalon viimeisenä elinkeväänä Helvi aisti tämän ajan olemassa lopussa heti kevään ensitapaamisella. Hän tiesi, että pian ei hänen rakas lijoen kuljettama joutsenystävä olisi enää.

Tuli tuon keskikesän lämmin ilta ja lijoen virrassa Karpalo puolisoineen uiskenteli. Oli aika lähellä, sen aisti kaikki, niin Helvi kuin Karpalokin. Kuin heidän ensikohtaamisensa tapahtuisi uudelleen, asetti Karpalo hitaasti päänsä Helvin käteen, se lauloi rauhallista laulua kynelehtivälle tytölle, joka olikin jo aikuinen nainen. Merkittävin ystävä hänen olisi nyt jättämässä taaksensa tämän elämän. Jättäisi se jälkeensä suuren perheensä, ei Helvin silti yksin tarvitsisi olla. Helvi kuiskasi korvaan Karpalon: "Minä lupaan pitää huolta kaikesta, kuten minä sinustakin." Ja niin oli lupaus välillä ystävysten vannottu, ja nukkui pois tuo kaunein joutsen. Sen pää somasti asettui syliin Helvin, kyneleet Helvin kieriskelivät pinnassa sulkapeitteen tuon. Nappasi Helvi sulkapeitteestä itselleen

sulan, kun tiesi ettei se enää Karpalolla sattuisi. Silitti hän sulalla kasvojaan, kyyneliään. Hän sitoi sulan kaulanauhaansa, hän aina pitäisi Karpaloa lähellään niin. Silitti Helvi Karpalon nyt ikuiseen uneen, mutta olisi jälkeläisiä tuon ainiaan siellä, lijoella, jonne Helvi aina palaisi.

Ja niin hän aina vain palasi. Lupauksesta kanssa kuolleen joutsenen ei milloinkaan Helvi halunnut hellittää. Siellä uiskenteli alla lin siltojen, pitkin noiden virtojen joutsenet, jälkeläiset tuon Karpalon. Vuodet vierivät, ja Helvi vieraili lijoella, tuolla kotikyläessään joka kesä. Joka kesä siellä Helville joutsenet lauleskelivat ja toivottivat hänet tervetulleeksi. Ja joka kesä hän salaa odotti Karpalon lentävän häntä rantaan vastaan mutatapläpäässään. Hänen elämänsä pohjautui tuonne lihin, sen virroissa virtaaviin joutseniin ja tuohon lämpöä hohkaavaan kylään. Hän silitteli joutsenia, istui miltei joka kesäilta ihastelemassa niiden joen virrassa lipumista ja hiljaisuudessa tuolla kylässä rauhoittui ääreen valkopukuisten kaunokaisten.

Helvi huomasi vuosikymmeniä myöhemmin Karpalon kuolemasta erityisen yksilön joutsenten seasta. Oli viileä heinäkuun ilta, kun Helvi oli juuri tullut vierailemaan kotitalolleen. Hän oli tullut katselemaan joutsenia, mielessään tuo kaunein, Karpalo. Oli Karpalon kuolemasta aikaa jo 33 vuotta, ja lupaustaan hän ei ollut pettänyt yhtenäkkään noista kesistä. Joka kesä hän oli palannut. Joutsen, jonka hän huomasi oli aikuinen, mutta se oli yksinäinen. Sillä oli päälakellaan juuri samanlainen mudan näköinen läiskä kuin Karpalolla. ”Sinä saat olla nimeltäsi Vadelma, se muistuttaa Karpaloa”, Helvi mietiskeli itsekseen. Tuo joutsen herätti hänen sisällään vahvaa tunnetta siitä, että Karpalo oli palannut. Liikutuksen kyynel vierähti alas Helvin poskelta, kun Vadelma lähestyi häntä. Ja juuri samalla tavalla kuin aina Karpalokin, se painoi päälakensa Helvin kämmeneen. ”Sinä tiedät, voi sinä tiedät”, Helvi kuiskasi linnulle.

Vadelma tiesi, että Helvillä ei enää olisi kauaa jäljellä. Hänen päänsä sisällä kasvoi pirullinen kasvain, joka pian veisi tilan hänen elämältään. Hän oli luvannut Karpalolle pitää huolta kaikista, ja niin Karpalo oli palannut Vadelmana antamaan viimeisen ystävyysosoituksen, vastapalveluksen. Tuo merkittävä lijoen joutsen, joka niin vahvasti oli vaikuttanut tuohon erikoiseen iiläiseen tyttöön, oli nyt hetkeksi palannut mutaläiskä päässään. Helvi silitti tätä yksinäistä, heikkoa joutsenta ja antoi kyynelidensä virrata. Karpalo oli palannut Vadelmana vain täksi illaksi kai. Helvi ja Vadelma tunsivat toistensa heikkouden. Joutsenen kaula kietoutui Helviin kuin halaus. Helvi tiesi, että oli heidän ikuisen ystävyytensä viimein lähdeävä oikeaan ikuisuuteen, niin lyhyt oli elämä. Hän tunsu viimein Vadelman kehon velttonevan, oli Karpalo Vadelmana nyt poissa. Joutsenen kaula lepäsi Helvin

sylissä. Hän silitteli joutsenen ikuiseen uneen, ja viimein nappasi sulan tämän mutatapläkohdasta. Helvi mietti, kuinka todella oli tuo lijoki Istui pieni tyttönen lijoen varrella, sateen jäljitä märällä maalla. Hän oli jälleen tullut ulos istumaan, sillä sisällä talossa oli niin tylsää. Hän koki, ettei oikeastaan kuulunut mihinkään. Piha oli pieni ja tuntui siltä, ettei ärsyttäviä vanhempia päässyt mihinkään pakoon. Hän tarvitsi enemmän tilaa, enemmän tilaa juosta ja huutaa keskellä luontoa. Helvi katseli joen toisella puolella näkyviä puita, ja ajatteli, kuinka olisi paljon ihanampaa asustaa keskellä metsää ilman muita.

Pian isä tulisi komentamaan Helvin takaisin sisälle, koska hän oli jälleen istunut jo tunnin hämärtyvässä kesäillassa rakkaan joen rannassa. Ainoa onni pienessä kylässä Helvin mielestä oli aivan vierellä kulkeva joki. Hän rakasti vettä, siinä kellumista ja sen katselemista. Hän olisi voinut olla siinä koko yön, ja niin hän itselleen sanoikin olevansa.

Rannassa maa, jolla Helvi itsepäisenä istui, oli sateisten päivien jäljiltä pelkkää mustaa multamönjää, joka onneksi vain huvitti Helviä. Isä ei varmaan pitäisi tästä niin paljon kuin minä, saatikka äiti, ajatteli Helvi salainen virne kasvoillaan. Ei kukaan näkisi hänen virnettään, kuin edessä oli vain vesi ja kaukana puut. Helvin valkoinen puuvillamekkonen oli aivan ruskeaksi värjäätynyt, mutta hän ajatteli sen olevan vain hyvä. ”On niin ihanaa, että tylsä mekkoni saa vähän väriä!” Hän ajatteli.

Oli Helvi vain viaton pieni lapsi tuon lin kylässä, pienen punaisen mökkerökotinsa pihalla, mutta hänen sisällään oli jotain erityistä. Hän oli niin pieni, mutta hän tunsu merkityksellistä yhteyttä ympäristöönsä, luontoon. Vaikka hän usein kirosikin pientä taloa, johon hän isänsä, äitinsä ja kahden veljensä kanssa oli joutunut änkeytymään, kylää hän silti rakasti. Hän rakasti luontoa, metsää, ennen kaikkea vettä. Usein hänestä tuntui, ettei kukaan niin välittänyt luonnosta kuin hän.

Kokiessaan olevan yksin, tai kun häntä jokin raivostutti, meni hän aina vain hengittämään tuon joen viereen. Vain muutama askel ulos talonmökköröstä, ja hän olisi jälleen ääressä veden. Hän ihaili veden liplattelevaa pintaa, aaltoja. Sitä, kuinka hänen kuvansa näytti vedessä paljon kauniimmalta kuin peilissä. Helvi ei tiennyt mitään parempaa, kuin rauhoittua tuon joen virtaa katselemaan.

Isä tietysti pian komensi Helviä sisään ja syytti häntä hänen turhamaisuudestaan. Helvi ei kuitenkaan tästä piitannut. Hämrtyvässä illassa joen pinta näytti vieläkin kauniimmalta. Ja sen pinnassa pomppii kalojakin. Helvi ei ikinä pitänyt kalastamisesta, koska rakasti itse veden olentoja liikaa.

Vaikkakin kyllä hän län kuuluisia kaloja söikin, ei vain halunnut nähdä niiden kuolevan. Isä ei jaksanut enää suostutella tyttöään sisään, vaan pyysi tätä tulemaan, kun on valmis.

Joen pinnassa tanssivat kalat, juuri niin kuin Helvikin usein tanssi. Hän nousi nyt mutaisessa mekossaan seisomaan, ja naurahti tajutessaan, kuinka likainen mekko onkaan. ”Olen aivan höpsö sotkutyttö!” Helvi huudahti kuvalleen pinnassa lijoen. Hän pyörähti mărăstä mudasta painava mekko päällään ympäri kolme kertaa, pysähtyi sitten ja katsoi kauas joen virtaamissuuntaan.

Kaukana hän näki jonkin valkoisen, lipuvan muinaisen lijoen virtaa kohti häntä. ”Nyt taidoin pyöriä pääni pyörälle”, Kuiskasi Helvi itselleen, itsekseen. Eihän se voi olla joutsen! Onko se oikeasti joutsen? Hän itsekseen puheli. Joen virrassa uiskenteli joutsen hiljainen, uljas. Se oli paikallaan, kuin patsaana. Vain lijoen virta kuljetti sitä eteenpäin.

Helvi ei muistanut, milloin viimeksi olisi nähnyt Joutsenen. Hän oli vain kuullut, että joutsenet olivat katoamassa, eikä niiden lihaa saisi enää mistään! Voi kuinka kaunis valkopukuinen lintunen joutsen olikaan. Helvi ei voinut ymmärtää, miten joku sellaisen olennon olisi edes voinut tappaa. ”Sinähän mahdat olla harvinainen” Kuiskasi Helvi aivan hiljaa, jotta lintu ei häntä säikähtäisi, vaikka se uiskentelikin kaukana. ”Olet harvinainen kuin minäkin...” Helvi hymyili huomattessaan, että hänen sotkeutunut mekkonsa muistutti joutsenen sulkapeitettä. Joutsenen pääläella oli mutaläikän näköinen täplä. Se lähestyi Helviä koko ajan, ja pian se oli jo niin lähellä, että Helvin oli yritettävä olla hengittämättä. Ja oikeastaan tuon joutsenen kauneus oli niin henkeäsalpaavaa, ettei hän henkeä saanut muutenkaan. Hän tunsu suurta samaistumista tuohon lintuun. Joutsen uiskenteli lijoessa yksin, aivan kuin Helvi yksin istuskeli lijoen rannalla.

Helvi ei voinut uskoa, kun joutsen vain lähestyi häntä. ”Etkös sinä huomaa minua?” Helvi kuiskasi. Mutta kyllä joutsen huomasi. Hän tunsu Helvissä kuitenkin turvaa ihmisen kauheuden sijaan. Joutsen tuli nyt aivan Helvin eteen. Helvi kohotti hitaasti mutaista kättänsä kasvoillaan häkeltynyt ilme. Joutsen asetti päänsä hellästi hänen likaiseen käteensä ja mukautui pääläellaan sen muotoon. Kumpikaan ei ollut koskaan kokenut itseään niin ymmärretyksi. Siinä he kaksi erikoista vain istuivat toisistaan lumoutuneina... Ja oli elinikäinen ystävyys syntymässä.

Seuraavat viikot vieraili Helvi joka ilta lijoen varrella. Hänen vanhempansa eivät olleet vielä huomanneet joutsenta, joten sen oli täytyntä olla piilossa päivät, ja vasta illalla se näyttäytyi Helville. Miltei joka ilta se tuli luokse Helvin ja uiskenteli yön ympäri län suurta jokea, kunnes syksy alkoi

lähestyä ja se ei enää ilmestynytäkään. Helvi ymmärsi, että oli ollut Karpalon, joutsenen, aika lähteä lämpimään ja väistää talvea.

Seuraavana kesänä oli Karpalo vieläkin yksinäinen, aivan kuin Helvikin. Joka ilta he pitivät toisillensa seuraa lijoen varrella. He toisiinsa tukeutuivat ja kikatteli Helvi hiljaa Karpalolle sumuisessa illassa. Sellaisesta kikattelusta täytyivät kaikki kesät, kun Helvi oli vielä pieni tyttö ja Karpalo pieni joutsen. He molemmat niin rakasivat tuota lijokea.

Muutaman kesän kuluttua tuli Karpalo kuitenkin illalla Helvin luo kanssa toisen joutsenen. Oli se viimein löytänyt vierelleen elämänsä kumppanin. Helvi ymmärsi tämän, ja ilakoi nähdessään rakkaan joutsenystävänsä palaavan kanssa toisen. Helvi oli edelleen yksinäinen, mutta tuo lin kylä, tuo joki ja tuo rakas joutsen oli ainoa, mitä hänen sydämensä janoi, ja olihan hänellä velikin, sekä isä ja äiti tietysti. Tuona kesänä Helvi tapasi myös Karpalon ensimmäiset harmaasulkaiset jälkeläiset; ne olivat toivonkipinä. Lijoen joutsenten toivonkipinä. Ja samaan aikaan myös Helvin toivonkipinä, sillä ei joutsen yhtä kauaa kuin ihminen eläisi.

Vuosien saatossa olivat muutkin nuo kauneimmat linnut lijoen huomannut, mutta Helvi niistä piti huolta joka keväästä syksyyn. Oli monia poikueita, poikasten poikueita, ja jopa poikasten poikasten poikueita. Silti Helvi huomasi aina, kun Karpalo hänen luokseen saapui. Helvi ei koskaan voinut erehtyä tuosta mutatapläpäästä. Heidän välillään vallitsi merkittävä yhteys. Karpalo oli tietysti jo vanha, ja kuin Helvikin oli jo varttunut aikuiseksi, olisi heidän aikansa erkaantua. Karpalon viimeisenä elinkeväänä Helvi aisti tämän ajan olemassa lopussa heti kevään ensitapaamisella. Hän tiesi, että pian ei hänen rakas lijoen kuljettama joutsenystävä olisi enää.

Tuli tuon keskikesän lämmin ilta ja lijoen virrassa Karpalo puolisoineen uiskenteli. Oli aika lähellä, sen aisti kaikki, niin Helvi kuin Karpalokin. Kuin heidän ensikohtaamisensa tapahtuisi uudelleen, asetti Karpalo hitaasti päänsä Helvin käteen, se lauloi rauhallista laulua kynelehtivälle tytölle, joka olikin jo aikuinen nainen. Merkittävin ystävä hänen olisi nyt jättämässä taaksensa tämän elämän. Jättäisi se jälkeensä suuren perheensä, ei Helvin silti yksin tarvitsisi olla. Helvi kuiskasi korvaan Karpalon: "Minä lupaan pitää huolta kaikesta, kuten minä sinustakin." Ja niin oli lupaus välillä ystävysten vannottu, ja nukkui pois tuo kaunein joutsen. Sen pää somasti asettui syliin Helvin, kyneleet Helvin kieriskelivät pinnassa sulkapeitteen tuon. Nappasi Helvi sulkapeitteestä itselleen sulan, kun tiesi ettei se enää Karpalolla sattuisi. Silitti hän sulalla kasvojaan, kynelehtiään. Hän sitoi

sulan kaulanauhaansa, hän aina pitäisi Karpaloa lähellään niin. Silitti Helvi Karpalon nyt ikuiseen uneen, mutta olisi jälkeläisiä tuon ainiaan siellä, lijoella, jonne Helvi aina palaisi.

Ja niin hän aina vain palasi. Lupauksesta kanssa kuolleen joutsenen ei milloinkaan Helvi halunnut hellittää. Siellä uiskenteli alla lin siltojen, pitkin noiden virtojen joutsenet, jälkeläiset tuon Karpalon. Vuodet vierivät, ja Helvi vieraili lijoella, tuolla kotikylänsessään joka kesä. Joka kesä siellä Helville joutsenet lauleskelivat ja toivottivat hänet tervetulleeksi. Ja joka kesä hän salaa odotti Karpalon lentävän häntä rantaan vastaan mutatäpläpäässään. Hänen elämänsä pohjautui tuonne lihin, sen virroissa virtaaviin joutseniin ja tuohon lämpöä hohkaavaan kylään. Hän silitteli joutsenia, istui miltei joka kesäilta ihastelemassa niiden joen virrassa lipumista ja hiljaisuudessa tuolla kylässä rauhoittui ääreen valkopukuisten kaunokaisten.

Helvi huomasi vuosikymmeniä myöhemmin Karpalon kuolemasta erityisen yksilön joutsenten seasta. Oli viileä heinäkuun ilta, kun Helvi oli juuri tullut vierailemaan kotitalolleen. Hän oli tullut katselemaan joutsenia, mielessään tuo kaunein, Karpalo. Oli Karpalon kuolemasta aikaa jo 33 vuotta, ja lupaustaan hän ei ollut pettänyt yhtenäkkään noista kesistä. Joka kesä hän oli palannut. Joutsen, jonka hän huomasi oli aikuinen, mutta se oli yksinäinen. Sillä oli päälakellaan juuri samanlainen mudan näköinen läiskä kuin Karpalolla. ”Sinä saat olla nimeltäsi Vadelma, se muistuttaa Karpaloa”, Helvi mietiskeli itsekseen. Tuo joutsen herätti hänen sisällään vahvaa tunnetta siitä, että Karpalo oli palannut. Liikituksen kyynel vierähti alas Helvin poskelta, kun Vadelma lähestyi häntä. Ja juuri samalla tavalla kuin aina Karpalokin, se painoi päälakensa Helvin kämmeneen. ”Sinä tiedät, voi sinä tiedät”, Helvi kuiskasi linnulle.

Vadelma tiesi, että Helvillä ei enää olisi kauaa jäljellä. Hänen päänsä sisällä kasvoi pirullinen kasvain, joka pian veisi tilan hänen elämältään. Hän oli luvannut Karpalolle pitää huolta kaikista, ja niin Karpalo oli palannut Vadelmana antamaan viimeisen ystävyysosoituksen, vastapalveluksen. Tuo merkittävä lijoen joutsen, joka niin vahvasti oli vaikuttanut tuohon erikoiseen iiläiseen tyttöön, oli nyt hetkeksi palannut mutaläiskä päässään. Helvi silitti tätä yksinäistä, heikkoa joutsenta ja antoi kyneleidensä virrata. Karpalo oli palannut Vadelmana vain täksi illaksi kai. Helvi ja Vadelma tunsivat toistensa heikkouden. Joutsenen kaula kietoutui Helviin kuin halaus. Helvi tiesi, että oli heidän ikuisen ystävyytensä viimein lähdettävä oikeaan ikuisuuteen, niin lyhyt oli elämä. Hän tunsu viimein Vadelman kehon velttonevan, oli Karpalo Vadelmana nyt poissa. Joutsenen kaula lepäsi Helvin sylissä. Hän silitteli joutsenen ikuiseen uneen, ja viimein nappasi sulan tämän mutatäpläkohdasta.

Helvi mietti, kuinka todella oli tuo Iijoki pystynyt ikuiset ystävykset yhteen tuomaan. Siitä hän olisi ainiaan kiitollinen.

Hän päästi joutsenen linjoen virtaan, ja lähti itse viimeisen kerran pois. Hän katsoi ympärilleen. Tuo hänen kotikylänsä, kotikuntansa sekä kotijokensa, jonka virrat ja sillat olivat häntä aina lumonneet, olivat nyt viimeisen kerran kaikki täällä. Hän katsoi tuota rakasta jokeaan, jonka virtoja pitkin olivat joutsenet löytäneet tiensä hänen elämäänsä. "Voi rakas Iijoki, kiitos sinulle. Kiitos, että sinä Karpalolle virtojasi tarjosit ja minutkin elämän virtaan asetit. Voi rakas Iijoki." Hän sanoi. Hän katsoi joen rannalla olevaa joutsenta, siinä makasi hänen paras ystävänsä, Karpalo, Vadelma. Siellä hänen parhaan ystävän jälkeläiset tulisivat aina olemaan, ja sinne hänen sielunsa aina lopulta löytäisi. Tuonne lihin ne aina uudelleen löytäisivät. Keskelle jokea, alle siltojen ja keskelle lämpöä huokuvien kylien. Toivo tuon Karpalo-joutsenen mutatapläsulissa, toivo tuon joen ikuisissa virroissa, oli viimein saattamassa Helviä oman virtansa päätökseen. Hän asetti Vadelman sulan Karpalon sulan viereen koruunsa ja viimein kääntyi pois. Hänen kehonsa lähti pois, mutta hänen sielunsa aina tuon Iijoen varrella pysyisi.

Nuorten sarjan 3. sija: Jenna Sundell: Rakkauskirjeitä kotikunnalle

Kauan ennen minua tästä kulki joku toinen. Millainenkohan hän mahtoi olla? Ajatteliko hän samoja asioita kuin minä nyt, käydessäni halki kylänraitin kohti kotia. Talot ovat vanhoja, puutkin. Aika kietoutuu niihin kiinni, kunpa se vain osaisi puhua. Voin lukea menneestä ajasta kirjoista, sellaisista teoksista, jotka yleensä jätettäisiin piirongin pohjalle. Ne ovat aina puhutelleet minua, aivan tosi. Ne luovat jatkumon, jotain sellaista, josta pitää kiinni.

Iltapäivällä pohdin kotiani. Istun vanhassa keinutuolissani. Minulle on kerrottu, että se on isoäitini äidin vanha. Hänelle tuo tuoli teki kodin. Se kulki hänen mukanaan, milloin minnekin, ja nyt se lepää ylväänä huoneessani. On sen viimeinen ilta täällä, sillä huomenna me olemme jo toisaalla. Jätän ne seinät, joita olen kodiksi kutsunut kaikista pisimpään. Ikkunastani katsoo koivu, jonka lehtiä olen seurannut aina. Ovatko ne täällä silloinkin, kun minä en enää katso niihin päin? Olen aina pelännyt eniten kotini menettämistä, ja nyt luulen, että olen lähempänä sitä kuin koskaan aikaisemmin.

Isoäitini tapaa kertoa minulle, kuinka hän nuorena tyttönä kävi tansseissa Karhunsaaren lavalla. Hän ei tiennyt mitään niin hauskaa. Ei hänkään syntyjään täältä ollut, mutta ajautui vain sinne, missä oli eloa, kun nuoret ympäri pitäjää kokoontuivat ja laittoivat jalalla koreasti kesäillassa. Toisinaan isoäitini kertoo minulle myös surusilmäisestä nuoresta miehestä, jonka hän oli kerran joenrannassa kohdannut. Älä tyttö unohda juuriasi, oli tuo kulkuri hänelle tokaissut, ennen kuin katosi lopullisesti auringonpaisteeseen. Voi, kun joku muistuttaisi siitä minuakin.

Viimeinenkin laatikoista on pakattu, mutta minun aikani täällä ei saa päättyä näin. Päätän lähteä kävelemään. Kierrän paikoista rakkaimmat, ja sitten palaisin kotiin. Kuulen takkatulen häviävän taakseni, kun astun syysiltaan. Tällaisena minä tunnen kotipitäjäni: sen ylle on laskeutunut turvallinen sumu, joka huuhtelee minut heti, ja tunnen taas olevani tässä.

Laskeudun alas joelle, joka virtaa aivan ikkunani alla. Jos voisin, pysyisin täällä aina. Joki muistuttaa minua oikeastaan kaikesta siitä, mitä olen kotipitäjäältäni saanut. Se ei koskaan lakkaa virtaamasta, vaan kulkee aina eteenpäin. Vesi kuuntelee, se on aina valmis muistamaan, tai muistuttamaan. Entä jos en löydä sitä muualta? Huomaan huolestuvani veden puolesta: entä jos sekin ikävöi? Hiljaa

annan itseni ajatella itseäni isoäitiäni ja tuota surusilmäistä kulkuria, ja kuinka jokivesi oli ollut heidän jo vuosikymmeniä aikaisemmin. Ehkä minulla ei ole hätää.

Ajattelen vanhaa päiväkotiani. Nykyisin valo sen ikkunoista on kaikonnut pois, ja lasten äänet ovat muualla. Tänne elämäni laajeni äitini järjestämien vesivärimaalaushetkien ääreltä. Muistan lattian tummanruskean sävyn, joka oli kuitenkin liian luonnoton ollakseen totta. Mihinköhän katosivat kaikki ne lapset, joiden kanssa kasvoimme yhdessä? Toisinaan haluaisin etsintäkuuluttaa heidät, pyytää kahville tai edes ohimennen törmätä. Millaisia nuoria saman katon alla temmeltävistä lapsista kasvoi? Ja ajattelevatko hekin toisinaan tekevänsä mitä tahansa päästäkseen vielä kerran katsomaan sateisen aamupäivän ikkunassa kilpaa juoksevia sadepisaroita sinne, jonka ovi jo kauan sitten suljettiin viimeisen kerran.

Kyläni vilisee muistoja. Tuossa kohtaa kaaduin kerran, ja sain suuren mustelman polveeni. Tuossa on ensimmäinen kesätyöpaikkani, jonne kaipaen edelleen. Tuolta pyöräilin ensi kertaa kotiin. Tuonne palaisin, jos voisin. Kas, tuossa oli kerran kyltti, ja toinenkin. Pian tunnen kylän kuvakirjan sivujen kääntyvän. Jos en nyt pidä kiinni, saatan kadota. Jokainen nurkka on muistoista kirottu, niitä on liikaa. Voiko koskaan lähteä, jos koti-ikävä huuhtelee ylitse jo ennen hyppyä kohti tuntemattomaan?

Pienten paikkakuntien kasvateissa on sellainen piirre, että he voivat löytää kodin mistä tahansa, niin olen aina ajatellut. Kaupunki sitoo itseensä, mutta virtaava joki muistuttaa jatkumosta. Olen kiertänyt maailman suurkaupunkeja sekä pieniä kyliä etelästä pohjoiseen, ja juurtunut aina kiinni jonnekin. Poissa kotoa olen aina muistanut juureni, enkä ole tarvinnut surusilmäistä muistuttajaa tietääkseni, mistä olen tullut. Istuessani auringon jo painuttua mailleen tyhjän huoneeni lattialla olen kuitenkin ensimmäistä kertaa alkanut epäröidä, miten minulle tällä kertaa käy.

Viimeinen yö lapsuudenkodissani, miten ihmeelliseltä se tuntuukaan. Olen leikitellyt ajatuksella jo monta vuotta, ja aivan yhtäkkiä, kuin tyhjästä, sen viimeinen aamu on koittanut. Tunnen katseet selässäni, en vain ole varma, kuka se on. Olenko pettänyt kotipaikkani lähtemällä siitä, jättämällä sen metsät ja mutkat kokonaan? Entä jos rakkauteni kotiseutuuni ei olekaan molemminpuolista? Unohtaisiko se minut?

Tuttu kotitalo loittonee taakseni, ja ennen pitkää tiedän sen katoavan. Mihin aika vain katosi? Lapsena ajattelin, että aika varmasti pysähtyy jossain kohtaa. Että vuosiin voisi jäädä kiinni. Ja että

tutut asiat olisivat aina siinä. Se on liikuttava miete lapsen maailmasta, jonka elinpiiri rajoittuu vain lähelle. Kun se laajenee, myös ajantaju muuttuu. Kotiseutuni pitää minut kiinni menneessä ajassani, enkä ole siitä ollenkaan pahoillani. Päin vastoin, pelkään irrottaa otteeni.

Oli sattumaa, että minun kotini löytyi sen saman joen varrelta, jossa isoäitini oli tavannut surusilmäisen kulkurin. Se vain tapahtui, mutta ei ihminen kotiaan valitse. Koti valitsee aina ihmisen. Se on laaja sekoitus tunteita, enimmäkseen kuitenkin rakkautta. Sen olen saanut pois lähtiessäni todeta. Mutta eihän rakkautta voi pestä pois? Pala minusta on aina täällä, ymmärrän viimein. Kaikki kyllä tietävät, mikä klisee kuuluisi lausua seuraavaksi, joten annan hiljaisuuden laskeutua eteeni aukeavalle tielle.

Istun jo uuden kotini lattialla, ja oloni on kummallinen. Sydämessäni on merkillinen lämpö, ei ollenkaan sellainen kumiseva kolkkous kuin aina olin pelännyt. Johtuuko se keinutuolista, vai kirjoista kirjahyllyssä? En voi sitä varmaksi tietää. Kaikki täällä tuntuukin samalta. Soitan perheelleni, jotka ovat jo palanneet takaisin. Ilman minua on hiljaista, tiedän jo mitä he aikovat sanoa. Tuttuja ääniä kuunnellessani tajuan tuntevani kotini kyllin hyvin voidakseni löytää sen, minne sitten ikinä menenkin.

En minä kaikkialta löydä virtaavaa jokea tai aavaa merta. Kaikkialla en ole kyllin onnekas voidakseni kävellä pienten punaisten talojen lomassa matkalla omalle pihalleni. Muualta en voi löytää samoja metsiä tai yhtä sympaattista kirjastoa kuin kotikonnuillani on.

Mutta missä ikinä kuljenkin, voin löytää lämpöä, rauhaa ja onnellisuutta. Näen linnut, vedet ja puut, ja samassa olen taas tutuilla kujilla. Löydän muita, jotka ovat pienistä kylistä, peltojen laitamilta ja metsän uumenista. Löydän sanomattoman yhteyden heihin, jotka eivät koskaan halua unohtaa omia juuriaan. Sillä sitä iilläisyys minulle merkitsee.

Rakas päiväkirja, minä kirjoitan listä sinun sivuillesi näin: vaikka kaikki muuttuisikin, sinuun minä palaan. En ole varma, miten yleistä kotiseuturakkaus on, mutta tämä on rakkauskirje kotikunnalleni. Minä en ole tuntenut kotia missään muualla. Minulle li on koti, enkä sitä sen tarkemmin sanoilla osaa edes selittää. Kotipaikkani on avannut minulle kaikki ovet. Olen niin kovin onnekas, sillä vaikka vuodet vierivät, minun aikani käännekohdat ja muistojen pysäkit ovat yhä paikallansa, aivan kuten minä ne muistan. Siitä käy kiittäminen kaikkia niitä, jotka tuntevat samoin. Luulen, että

kotiseurakkaus on se kantava voima, joka kannattelee pieniä paikkoja. Mihin ikinä tieni viekin, haluan löytää saman rakkauden kaikkialta.

Vaikka haaveeni asuvat valtameren toisella puolella, sydämeni tulee aina olemaan kahden kirjaimen pitäjässä. Enkä milloinkaan sano hyvästi, vaan ainoastaan näkemiin. Minä palaan vielä kotiin.